

OMNES UNUM

(TODOS UNO)

1 9 6 6
Š T E V. 4

GLASILO SLOVENSКИH DUHOVNIKOV
V ZAMEJSTVU



K A Z A L O

Franc Mihelčič, Zgrajena osebnost duhovnika	97
Franc Gnidovec, Psihologija Cerkve na II. vatikanskem koncilu	103
Stanko Skvarča, Položaj verstev v Jugoslaviji	114
Odšli so pred nami	122
Duhovniške novice	124

P O V E R J E N I K I

Kanada: Anton Vukšinič, 146 Bell Street, Port Colborne, Ontario.

U. S. A.: Jožef Ferkulj, St. Vincent Home, 1340 N. — 10 Str, Quincy, Illinois, USA.

Italija: Tone Iskra, Chiesa del S. Nome di Maria, Fore Traiano, 89, Roma.

Trst: Msgr. Jože Jamnik, Boršt 91, Trieste.

Gorica: Msgr. dr. Franc Močnik, Via Don Bosco 10, Gorizia.

Avstrija: Vinko Zaletel, Viktringer Ring 26, Klagenfurt.

Uprava: Rode Jurij, Ramón Falcón 4153, Buenos Aires, Argentina.

Naročnina: Za Argentino in Čile 520 argentinskih pesov. Za U. S. A. 4 dolarje. Za vse ostale dežele vrednost zamenjave 4 dolarjev. Kdor želi, more poravnati naročnino z mashnimi štípendiji. To velja zlasti za Evropo. Opraviti je treba štiri svete maše. Naj nihče ne opravi maš prej, dokler mu ni sporočeno, da so namenjeni zanj že določeni. Maše, za katere nam ni sporočeno, da so sprejete oz. opravljene, smatramo za neopravljene in naročnino za neporavnano.

OMNES UNUM

GLASILO SLOVENSКИH DUHOVNIKOV V ZAMEJSTVU

LETO XIII.

1966

ŠTEV. 4

Zgrajena osebnost duhovnika

Dr. Franc Mihelič, Avstrija

Kaj določa smer, v katero naj gradi duhovnik svojo osebnost? To je njegova čast biti božji mož (homo Dei), njegov položaj v stvarstvu in zlasti v človeštvu (mediator Dei et hominum) in končno njegova služba ali poslanstvo (dispensator mysteriorum Dei). Vse to troje stavi nanj posebne zahteve, ki jih more svojemu poklicu primerno spopolniti le, če se je v neki meri izoblikoval.

Kdaj je duhovnik osebno zgrajen? Kdaj je zrela osebnost? Prvo, kar moramo vedeti, je, da je uspeh ali neuspeh njegovega prizadevanja za zgrajeno osebnost odvisen od njegove otroške in mladeniške vzgoje; od tega, koliko se je posrečilo njegovim vzgojiteljem preprečiti razne ovire v obliki kompleksov in pomagati mu svobodno zoreti starosti primerno. Od tega, koliko se je v svoji mladosti srečaval bolj ali manj svobodno s svojim okoljem, zavzemal do njega primerne odnose, je odvisna tudi njegova asceza, njegovo prizadevanje v bogoslovju in kasneje. Duhovnik mora računati s tem, mora na to dejstvo graditi. Če bi tega ne upošteval, bi gračil stavbo svoje osebnosti na pesek.

Kdaj je torej duhovnik personalno zgrajen? Odgovor nam dá Pavel: duhovnik (velja pravzaprav za vsakega kristjana, tembolj za duhovnika) je zgrajen, kadar je uresničil v mejah svoje možnosti v sebi Kristusa; kadar more po vsej pravici reči: živim, toda v meni živi Kristus. Kristus pa se more razviti le v svobodni duši (upoštevaj ovire svobode!). Kaj se to pravi, hoče pokazati priučioča študija.

Gledali bomo svojo ascezo pod tremi vidiki, ki smo jih že omenili zgoraj in ti so: božji mož, posrednik med Bogom in stvarstvom in delivec božjih skrivnosti. Pri tem pa bomo vsako teh točk obravnavali pod vidikom treh glavnih človeških stremljenj, ki jih je položil Stvarnik v človeško naravo in so: stremljenje po resnici, stremljenje po svobodi in stremljenje po sreči.

Duhovnikova čast: homo Dei

Ta izraz rabi že sv. Pavel, ko nagovarja svojega učenca Tita: Homo Dei, božji mož. Morda si ga je sposodil iz Stare zaveze in sicer tam, kjer odposlanci kralja Ohozije nagovore preroka Elijo: Homo Dei, mož božji. Če so oni razumeli te besede v pravem smislu, ne vemo; vemo pa, da jih je razumel tako Elija. Samo tako moremo umeti njegove besede: če sem homo Dei, tedaj naj pride

ogenj nad vas in vas požre. To se je tudi zgodilo. Tu vidimo, da stoji z Elijo Bog, kot je stal Elija z Bogom.

„Homo Dei“ pomeni dvoje: biti resničen človek in biti last božja. Prvo je pogoj drugega; kajti le, kdor je uresničil sebe, more postati res tako božji, da je Bog v njem in z njim. To pa pomeni edino in popolno nalogo življenja: uresničiti v sebi bogopodobnost.

Uresničiti v sebi človeka, biti „homo“, biti resničen je človeku najvažnejša težnja in zahteva, da si prizadeva postati to, kar pričakuje Bog od njega. Samo Bog popolnoma pozna človeka in ve, kaj je in kaj more postati. V to smer mora iti vsa vzgoja: osvoboditi človeka samoprevare in ga ohraniti resničnega.

Biti resničen človek pomeni biti realiziran po božji zamisli. Ta zamisel pa je Bog sam; pri kristjanu Bog v Kristusu. Duhovnik naj bo po vzoru velikega duhovnika.

Tak človek, tak duhovnik ima predpogoj postati last božja, ker je svoboden in sposoben predati se Bogu popolnoma; ne pridržuje ničesar zase; motri svet in vse, kar ga obdaja, z vidika božjega; vrednoti vse z božjim merilom. Je resničen, ker zajema iz Resnice; je resničen, ker stoji z obema nogama v tem življenju, toda njegove misli so božje misli.

Resničen je samo oni, ki se sklada z večno Resnico.

Tak duhovnik je tudi svoboden. Ni navezan na tostranost; osvobodil se je vsega; je odprt in ne zaokrožen sam vase; niti se ni zaprl na kak izsek življenja ali okolja. Zato je njegov pogled nemoten, svoboden; njegovo srečanje z Bogom, z bližnjim, je svobodno, brez predsodkov in zadržkov. Obvladal je sebe, se odpovedal sebi in svojim težnjam, ki jih sedaj vodi njegov duh. Človek, ki se ne obvlada, ni popoln človek; je suženj samega sebe, svojih stremeljenj; je muhast in nestanovit; je zaljubljen sam vase in sebičen. Njegov pogled ni prost, ker ga motijo lastne težnje in slabosti, ki jih projicira na vse, kar v življenju sreča. Zato je večkrat preoster in krivičen. Svoboden človek zna ljubiti; ljubiti v Bogu; nesvoboden pa govori o ljubezni, toda ta ljubezen je samoljublje. Ljubezen je odprta, samoljublje pa je zaprto.

Človek teži po sreči. Bog ga je tako ustvaril, ker hoče, da pride k njemu, kjer bo vekomaj srečen. Homo Dei ima vse pogoje, da je srečen, pa čeprav mora trpeti; on se je predal Stvarniku, absolutnemu Dobremu, ki more edini osrečiti človeka. Vse minljivo more osrečiti človeka le, kolikor participira na absolutnem Dobrem. Zato pa je duhovnik srečen in vedno vesel ter veder, pa čeprav ne gre vse po njegovi volji; vse mu je sončno; vse mu „poje“, v vsakem človeku išče dobro in opravičuje slabo; tudi težave vidi v božjih načrtih in se ob njih ne čuti nesrečnega, ker ve, da so mu v blagor. „Omnia cooperantur in bonum“. On je pač predan Bogu, je božji mož.

Kaj storiti? Človek, zlasti kristjan in tembolj duhovnik, mora neprestano zoreti. Prizadevati si, da bo bolj in bolj božji mož. Najprej naj skrbí, da bo mož, homo, resnična osebnost predana Bogu. Odstraniti mora vse, kar bi ga oviralo pri svobodni predaji Bogu. Osvoboditi se mora najprej sebe. Dvigati (sublimirati) mora svoje težnje, stremljenje, prizadevanje kvišku, v nadnaravno, k Bogu. Poglobljati se mora v Boga po meditaciji; skušati mora stati v neprestanem stiku z Bogom. Vaditi se v gledanju, presojanju življenja in dogodkov, ljudi in dobrin z božjega vidika. Sprejeti vse tako, kot je, kot dar božji, pa skušati vse dvigniti kvišku. Stati z obema nogama v svetu, pa z glavo in srcem v Bogu.

Drugo, kar določa smer duhovnikove asceze, je njegov položaj v stvarstvu in zlasti v človeštvu. Duhovnik je drugi Mozes; še več, drugi Kristus; Mozes je bil kot mediator le predpoda edinega resničnega Srednika, Kristusa.

Kot takega ga označuje l'avel z več izrazi: imenuje ga apostolus, mediator. Oboje ima različen pomen; označuje različen položaj duhovnika; ne pomeni službe, marve naloge in poslanstvo.

Apostolus je od Boga poslani z določenim naročilom; seveda je to poslanstva povezano z določeno nalogo. Vključuje poseben položaj: Kdor vas sprejme, mene sprejme; kdor vas posluša, mene posluša. Je torej namestnik Kristusov, namestnik božji. Mediator Dei et hominum je duhovnik; pa ne nekak most, ki je pasiven in le pusti, da gredo ljudje preko njega; duhovnik živo posreduje; je aktiven posredovalec med Bogom in ljudmi. On je pri Bogu, pa gre k ljudem; je pri ljudeh in gre k Bogu.

Tudi to hočemo razmišljati pod zgoraj uporabljenimi aspekti: resničen, svoboden in srečen.

Duhovnik bodi resničen apostolus in mediator. Kaj to pomeni? Odgovor na to je dal Gospod v priliki o dobrem pastirju. Mercenarius, to je najemnik, ki se zdi, da je pastir, pa ni, je plačanec, ki mu je najprej mar njegova oseba, ne pa korist gospodarja in blagor ovac, črede. Gospodar je Kristus; ovce, čreda so verniki. Resničen duhovnik je, kdor se ne zdi, ampak je to v resnici, kar se zdi, da je. Človek brez maske. Ves predan svojemu poslanstvu, ki mu je zaupano v blagor duš in slavo božjo.

Da to bolje razumemo, pogledjmo še en Pavlov izraz, ki ga rabi, ko našteva položaj duhovnika (pravzaprav apostola); pravi namreč: spectaculum facti sumus. Predmet zgledovanja smo; ni mišljeno v slabem pomenu, marveč v dobrem; ljudje se zgledujejo nad nami. Dobri in slabi: dobri v blagor, hudobni v svojo škodo. Dobri so še bolj navdušeni za dobro in nas posnemajo; hudobni nas obsojajo in s tem obsojajo sebe.

Prezir, zaničevanje, posmeh je večkrat dokaz, da je duhovnik, nad katerim se zgledujejo, na mestu. In to zgledovanje ga ne sme motiti, marveč ga mora v dobrem potrditi. Če bi bil duhovnik maska, bi se hudobni ne zgledovali, marveč bi ga hvalili, dobri pa bi žalovali.

Svoboden je duhovnik, torej ne sebičnež, ne plačanec, ki išče svoje koristi, svoje komodnosti, ki nerga spričo dela. Je predan svojemu poslanstvu; nič ga ne ovira in ne zadržuje. Na eni strani ohranja distanco do vsega, kar bi moglo njegovemu položaju škodovati, njegovo nalogo ovirati. Je sicer eden od ljudstva, pa le ni njihov; je sredi med njimi, pa le ni z njimi; stik z njimi je potreben, pa je le daleč od njih, ker ta stik ni v človeški naravi, marveč v Bogu. Zanj veljajo Gospodove besede: „Niste od tega sveta.“ Je v svetu, pa ni od sveta, ker ni navezan nanj. Zato pušča nekateri navade in stike, domačnosti, navezanosti; samo tako more vršiti v polni meri svoje poslanstvo. Kar more tudi dober laik, pogosto duhovniku ni dovoljeno. Bi škodovalo njegovi svobodi, njegovi distanci ki jo terja apostolus in mediator. Njegova naloga je ostati božji, kajti samo tako more približati Boga človeku.

Odtod izhaja to, kar opazujemo v svetu in kar nas morda kdaj boli: smo anahronizem. Nič moderni; nič s časom. Starokopitni. Pa to je prevara. Tako nas gleda svet, kolikor je preveč posvten. Ne pa dobri verniki. Seveda moramo

iti s časom, da nas čas ne prehiti. To pa ne pomeni, predati se času in modi.

Kaj pa hrepenenje po sreči? Posvetnjaki menijo, da so duhovniki in redovniki nesrečni. Zato jih pomilujejo. Pa se motijo, kot se motijo, ko mislijo, da so sami srečni.

Vsak človek je ustvarjen za srečo. To stremljenje je dano od Boga, zato je dobro. Toda sreča ni v posesti in uživanju tostranosti; rekli smo, da more tostranost osrečiti človeka le, v kolikor je deležna božje Dóbrosti. In kdo zna bolje presojati, kako gleda Bog na dobrine sveta, kot duhovnik? Kdo naj zna bolj z božjimi očmi vrednotiti dobrine tega sveta kot duhovnik? Kdo naj zna to, kar je dal Bog človeku, bolje uporabiti v skladu z božjo voljo kot duhovnik? Seveda ni to že dano duhovniku; to spsobnost si mora šele pridobiti. In to je naloga asceze.

Kaj torej storiti? Tudi v tem primeru velja: zoreti, odpreti se, znajti se v svojem položaju, najti pravo mesto nasproti Bogu, od katerega smo poslani, in nasproti ljudem, do katerih smo poslani. Bolj in bolj moramo spoznavati in se zavzemati za božje in človeške interese.

Božji interesi. Kaj pa so to drugega kot slava božja? Pa ne neka abstraktna slava, marveč konkretna, hic et nunc, v tem svetu, v svetu, kakršen je, z ljudmi, kakršni so. Vsač čas in vselej, ne le danes in jutri, marveč do konca sveta. Zato: ne zapirati oči pred problemi življenja; ne ogsojati in tarnati nad svetom; Bog ga more preoblikovati, kot more mrtvo obuditi k življenju; saj to je naša naloga: nositi božje sporočilo k ljudem in probleme ljudstva k Bogu.

Interesi ljudi. Ne varajmo se in se ne dajmo varati od videza! Človeštvo ni nikoli bolj hrepenelo po Bogu kot danes, a tudi ni bilo nikoli tako prevarano, kot je danes. Človek si želi resnice, pa sreča povsod samo laž, prevaro, verolomstvo, nemoralo (kaj pa je ta drugega kot laž?). Človek si želi svobode, pa ni bil nikoli tako suženj stremljenja po neodvisnosti, prostosti od vseh obveznosti, suženj samoljubja kot danes. Nikdar ni bil tako zaprt sam vase in predan vplivom okolja kot danes. Želi si sreče in ni bil nikoli bolj nesrečen kot danes. Dokaz je nemirno hlastanje za dobrinami tega sveta. Prevaran je, ker je izgubil zvezo z resnico.

Kdo naj pomaga? Samo mož božji, samo tisti, ki je poslan od Boga, poslan od Resnice, da jo porese njim, ki so v senci prevare in laži. Zato pa mora sam ohraniti resnico, ohraniti čisto oko, svobodno srce in veselo, srečno dušo, polno čistega elana poslanca božjega.

3. Duhovnikova služba: servus

Oglejmo si še tretje: duhovnikovo službo. Služabnik Boga in ljudi je, servus servorum Dei, vseh, ki so božji in ki so poklicani, da postanejo božji. Je v službi vsega stvarstva, da mu ponese sadove odrešenja. Duhovnik je postavljen, da sodeluje pri zgradbi vsega stvarstva, ki naj postane božje kraljestvo na zemlji. Pavel mu pripisuje tri službe: dispensator mysteriorum Dei, t. j. delivec božjih skrivnosti, vas electionis, ki naj ponese Boga stvarstvu, in sapiens architectus, ki naj gradi božje kraljestvo. Ustavimo se pri vsaki teh treh nalog in pogledimo, kaj nam povedo.

Duhovnik je **dispensator mysteriorum Dei**. Običajno razumemo pod tem izrazom delitev zakramentov. Pa je več kot to. Ne le v zakramentih prihaja

Bog v človeka, ampak tudi po delitvi božje besede in po vsej duhovnikovi osebi. O tem bi bilo koristno govoriti posebej. Ker je prvo in drugo že itak tako razumljivo, naj povem samo o tretjem nekaj besed. Duhovnik je božji mož in tako je po njem Bog med ljudmi; on ga že s svojo osebo posreduje. Ne samo tako, kot je kak namestnik državnega poglavarja zastopnik tega, marveč tako, da je v duhovniku neka božja moč, ki jo je prejel po posvečenju.

Duhovnik je v neki meri odsvit božjega veličastva; je na nek način učlovečeno, inkorporirano božje veličastvo. Mislim, da nisem preveč povedal. Če pa je to res, tedaj je jasno, da izvira iz tega važna naloga, omogočiti Bogu, da prihaja po duhovniku k ljudem. Duhovnik med nami — Bog med nami, pa čeprav ne more ali ne sme vršiti duhovniških dolžnosti, pa čeprav je morda porlastni krivdi nevreden, da bi jih vršil. Pa je posvečen, je božji, je posrednik Boga človeku, dispensator mysteriorum Dei; po njem stopa Bog med svoje ljudstvo.

Vsa ta služba delivca božjih skrivnosti terja od duhovnika velikega čuta odgovornosti; veliko mu je zaupano, ker mu je zaupan sam Bog; veliko mu je zaupano, ker so mu zaupane s Kristusovo krvjo odkupljene duše. Terja trajno pripravljenost biti vselej na mestu, kjer koli je. Terja velike nesebičnosti, to je velike predanosti Bogu in ljudem. Terja velike ljubezni do duš, do vsega stvarstva. Terja izredne odprtosti in zrelosti v zavesti, da ni sam, marveč da po njem Bog prihaja k ljudem.

Vas electionis. Tu je treba pomisliti dvojce: najprej „vas“, posoda; vas fictible, človek iz mesa in krvi; pa „electionis“; niste vi mene izbrali, marveč sem vas jaz izbral. „Kleros“, izvoljenec, izbranec; to daje poguma, to daje moč, to daje veljavo; ljudstvo ne gleda duhovnika kot tega ali onega izmed sebe, marveč vidi v njem človeka, ki si ga je izbral Bog in ki je njegov.

Ta izvolitev pa vključuje posebno nalogo: ut portet nomen meum..., da ponese Boga med ljudstvo. Zlasti z besedo, pa tudi z zgledom. „Priče mi boste.“ Rekli smo že, da je duhovnik nosilec Boga, Kristonosec, z vsem svojim življenjem, z vso svojo osebo.

Kolikšna skrbnost je potrebna, kolikšna zvestoba, kolikšna je odgovornost! Smo „vas fictible“, pa obenem „electi“, electi, ut portemus Deum. Torej ponižnost, previdnost: kdor stoji, naj gleda, da ne pade, pravi sv. Pavel; pa obenem ponos in zavest visokega poslanstva.

Sapiens architectus, graditelj. Kaj pa gradi duhovnik? Božje kraljestvo na zemlji. V poedincih in v skupnosti, v Cerkvi. On je arhitekt, ki mora vedeti, kaj hoče in kako hoče. Tu ni mesta za eksperimentiranje: če uspe, prav, če ne uspe, pa drugač drugače. Tu gre za božjo stvar, gre za čas, ki se z njim kupuje večnost. Treba je poznati položaj, biti realen; kakor mora človek, ki hoče zoreti v osebnost, računati s tem, kar je in kar ima, tako mora računati duhovnik kot sapiens architectus s položajem in z ljudmi. Z obema nogama mora biti na terenu. Sicer gradi na pesek in taka zgradba ne obstala. Poznati mora človeški in božji element. Torej je potrebno opazovanje, študij, mirno oko, miren duh. Pa zaupanje v Boga; kljub težavam, oviram, nasprotovanju, neuspehom. Nismo sami, Bog je z nami. In kdor gradi z Bogom, gradi trdno. Zato vesel optimizem. Vselej pa nezaupanje vase in zato kontrola dela.

Resnica. Bog je izročil sadove svojega odrešilnega dela človeku; izročil mu je svojo besedo, svoje zakramente, svojo daritev, in s tem samega sebe z vso obilico milosti; izročil mu je po svoji krvi odkupljene duše. Človeku je izročil svoje skrivnostno telo, zaupal svoje kraljestva na zemlji. To je ena stran

resnice. Druga stran pa je, da je človek nepopoln, slaboten, preslaboten, da, po svoji naravi, pa naj bo še tako učen in moder, naravnost nesposoben za to delo, ki ni tostransko, mervč popolnoma onostransko. O tem nas pouči zgodovna in vsakdanje življenje; še bolj pa bomo videli, ko bomo gledali Boga in njegovo kraljestvo iz obličja v obličje. „Mirabilis deus... in sacerdotibus suis.“ Duhovnik se mora tega zavedati in storiti vse, da se za svoje poslanstvo čim bolj usposobi. Že res, tudi v vsem tostranskem, saj ima opraviti s tostranskim in dela v tostranskem; nikoli pa se ne sme zanesti zgolj na to, marveč mora postajati bolj in bolj onostranski, to je zrela duhovniška osebnost. Samo tako bo uspel. Kdor gradi z Bogom, gradi za Boga in za večnost.

Svoboda: Tudi tu mora ohraniti duhovnik svobode pogled, svobodno srce. Navezanost na tostransko ga moti, da ne motri realno, objektivno, z božjimi očmi; da sili, vidi, čuti pod vplivom tostranskega, da njegove misli niso božje, marveč tostranske. Iz tega utegne nastati velikanska ovira za celotno duhovniškovo službo, ki njegovo delo napravi jalovo, kljub sposobnostim in naporom.

Pomnimo: dvema gospodoma... Naš gospod je Bog, ne pa mamon, to je tostransko, pa naj bo politika ali denar, čast ali tostranski uspeh. Svoboda pa pomeni nadvlado duha, nadvlado nadnaravnega. Odložiti vse, kar diši po poželenju mesa, oči in napuhu življenja. To se pa zgodi le, če si prizadevamo za nadvlado duha in nadnaravnega v vsakdanjem življenju. Asceza!

Sreča: Mnogi posvetnjaki pomiljujejo duhovnika; pravijo, da ne pozna ljubezni in torej ne prave, resnične sreče. Toda ne varajmo se: resnična ljubezen je samo ena in to je tista, ki izhaja iz ljubni do Boga. Samo ta omogoča človeku zavzeti pravilne odnose do vsega, kar ga obdaja, mu omogoča najti vrednost vsega tega v Stvarniku: to pa pomeni pravo srečo. Taka ljubezen sega preko minljivega in spremenljivega in vidi v stvareh le trajno vrednost, ki jo imajo v Stvarniku. Tostranska ljubezen pa je sebična, ker išče le sebe. Tam ni govora o dajanju, marveč le o prejemanju, jemanju.

Duhovnik pa je poklican, da daje; zajema iz božjih zakladov in deli vsem, ki pridejo z njim v stik. Seveda je potrebna asceza, da se duhovnik osvobodi premočnega vpliva tostranosti in se dvigne kvišku in usmerja vse svoje stremljenje v nadnaravno. To pa je nujno potrebno, če hoče biti zvest, predan dispensator mysteriorum Dei, resnično vas electionis in sapiens architectus.

Oblikujmo se, da bomo res močje božji, vredni sodelavci božji in njegovi namestniki, posredniki na zemlji.

Težko, a! važno prizadevanje. Gre za našo rast, ne le kot privatnikov, ampak kot božjih poslancev. Duhovnik je člen v božji verigi, ki spaja Boga s človekom; nujno potreben člen; ne, ker bi Bog ne mogel drugače najti poti do človeka, marveč ker je Bog tako hotel in še hoče. Toda ta člen mora biti popoln. Ta popolnost pa ni zgolj od Boga podarjena, marveč mora biti z njegovo pomočjo pridobljena. To pa stane truda in odpovedi, kar je vsabina duhovnikove asceze.

Psihologija Cerkve na II. vatik. koncilu

Franc Gnidovec, Argentina

Papež Janez XXIII. je določil naj bi bil namen II. vatikanskega koncila „aggiornamento“ Cerkve. Cerkev naj bi se prilagodila potrebam današnjega sveta, postala v tem pomenu sodobna.

V skladu s tem je koncil pretežno pastoralnega značaja, čeprav nam je dal tudi važne doktrinarne dokumente; med temi sta zlasti konstituciji o Cerkvi in o razodetju, ki dajeta podlago vsemu koncilskemu nauku. „Koncil si je izbral kot program pastoralni značaj“, pravi papež Pavel VI. v zaključnem govoru. Važen pastoralni dokument koncila je konstitucija o liturgiji; zlasti pomemben in za duha koncila značilen pastoralni dokument je konstitucija o Cerkvi v modernem svetu (proglášena ob zaključku koncila 7. dec. 1965); važna je v tem pogledu tudi deklaracija o svobodi vere.

Cerkev je na koncilu iz svojega zaklada razodetega nauka opozorila na vidike in poudarila resnice, ki so pažne za njeno poslanstvo v tem konkretnem svetu naše dobe. Ti vidiki in poudarki dajejo osnovo za novo miselnost v Cerkvi, ki jo bo izzval koncil, za „novo psihologijo“ Cerkve, ki o njej govori papež Pavel VI. (nagovor 18. nov. 1965).

Za to „novo psihologijo“ je zlasti važen odnos Cerkve do modernega sveta, kot ga določa koncil v zadevni konstituciji. Zato hočemo zlasti iz te konstitucije nakazati vodilne ideje in smernice, ki so osnova tej „novi psihologiji“ Cerkve.

Včasih lete na Cerkev takile očitki: da se predstavlja in čuti nad svetom absolutno vzvišeno; da v svojem pretiranem supernaturalizmu celo prezira vse naravno in ga predstavlja v skrajno pesimistični luči; da nima smisla za človeške probleme; da živi zaprta v svoj krog in je nazorsko zastarela in okorelo navezana na stare predstave o svetu in nezaupna do moderne znanosti; da svoje vernike zapira v nek ghetto, ki naj bi v njem živeli izolirani od vseh zunanjih vplivov, v katerih vidi samo škodo; da vernike trga iz sveta in jih uči bežati pred svetom, da se umikajo dolžnostim, ki jih nanje stavi današnji svet; da jih vzgaja preveč individualistično, brez smisla za današnje socialne dolžnosti; da za drugače misleče ima le obsodbo, anathema, in povsod vidi le slabo voljo in neiskrenost in ni pripravljena poslušati nobenih njihovih razlogov; da vidi pri sebi vse prav in ne prizna nobene napake in vidi pri sporih vso krivdo vedno le pri nasprotniku itd., itd.

Verniki so večkrat dali povod za take utemeljene očitke, a vprašanje je, ali je to res duh Cerkve. Videli bomo, da je duh koncila prav nasproten in da ti očitki zanj ne veljajo.

1. Tesna povezanost in solidarnost Cerkve s človeštvom.

Koncil o tem v konstituciji o Cerkvi v modernem svetu mnogo govori in je to vidna značilnost njegove psihologije.

Končni odrešilni namen Cerkve je res eshatološki in bo v polnosti dosežen šele na drugem svetu, v poveljani, zmagoslavni Cerkvi. V tem pomenu je Cerkev svetu res transcendentna. A Cerkev, v kateri smo in delamo mi, ni še v nebesih, je na svetu, je našemu svetu imanentna. Sestavljajo jo isti ljudje, ki so člani

tudi svetne družbe; a ti v zgodovini človeškega rodu v Cerkvi sestavljajo družino božjih otrok, ki naj raste do drugega Kristusovega prihoda.

Tako Cerkev potuje k svojemu cilju obenem z vsem človeštvom in deli z njim na tem svetu isto usodo. A ob tem je kot kvas in duša človeštvu, ki ga Kristus hoče prenoviti in preobraziti v božjo družino (prim. Konst. 40).

Drugod pravi koncil, da Cerkev „z drugimi ljudmi našega časa zadevajo isti dogodki in potrebe in prizadevanja“ in da je „božje ljudstvo vcepljeno v človeški rod“ (Konst. 11).

Tako govori koncil o bitni povezanosti Cerkve in človeštva. V skladu s tem je v Cerkvi živi čut solidarnosti s človeštvom v življenju in delovanju. Cerkev priznava mnogotero korist, ki jo prejema od sveta, tudi od današnjega sveta (Konst. 44). Sama se pa tudi zaveda, kaj vse more nuditi in nudi človeštvu. „Po svojih udih in kot celotna ustanova more mnogo pomagati človeški družini in storiti njeno zgodovino bolj človeško“, ugotavlja koncil (Konst. 40). V tem duhu vsa konstitucija o Cerkvi v modernem svetu osvetljuje današnje človeške probleme in nakazuje reševanje v luči Kristusovega nauka, o čemer bo govora v naslednjih poglavjih.

2. Evangeljski duh ljubezni do človeštva

Dalje prihaja v vsem nauku koncila in posebej v tej konstituciji o Cerkvi v modernem svetu do očitnega izraza ljubezen Cerkve do vsega človeštva, ki je z njim na tem svojem zemeljskem potovanju tako tesno povezana, vanj vcepljena.

Cerkev je na tem koncilu, pravi papež v zaključnem nagovoru, ob vsej svoji avtoriteti izbrala prijetno in ljubeznivo govorico pastoralne ljubezni.

„Religija našega koncila“, ugotavlja dalje, „je bila predvsem ljubezen“. To tako daleč, da se je nekterim vzbujal dvom, ali ni preveč popustljiva, na škodo zvestobi tradiciji in religiozni usmerjenosti koncila. „A ljubezen do bratov je po Kristusovih besedah ločilno znamenje njegovih učencev (Jan. 13, 35)“, ob tem vzklika papež, in zato nihče ne more zaradi te usmerjenosti koncilu očitati nezvestobe evangeliju“.

To je ljubezen Cerkve do konkretnega človeka, kot je danes, z vsemi njegovimi prednostmi in velikimi napakami in njegovo tragiko. Ob popolnoma nasprotni usmerjenosti Cerkve, ko ji religija učlovečnega Boga, in usmerjenosti današnjega sveta, ki je večkrat religija človeškega samooboževanja, bi bilo razumljivo, če bi koncil udaril in obsodil. A tega ni storil. „Njegovo duhovnost navdihuje“, pravi papež, „stara zgodba usmiljenega Samarijana. Vse na koncilu preveva neka neizmerena simpatija do ranjenega človeštva“.

Koncil ugotavlja o tej nesebični službi ljubezni: „Tuja vsaki zemeljski ambiciji hoče Cerkev le eno: nadaljevati pod vodstvom sv. Duha od Kristuza započeto delo, ki je prišel na svet, da bi dal pričevanje o resnici, da bi rešil, ne da bi sodil, da bi služil, ne, da bi se mu služilo“ (Konst. 3).

„Tu, na koncilu, smo se naučili vsi, bratje in koncilski očetje, človeštvo bolj ljubiti in mu bolje služiti“, govori papež koncilskim očetom ob zaključku koncila.

Cerkev se s tem na koncilu ni izneverila svojemu verskemu poslanstvu voditi človeka k Bogu. Prav po tej bratovski medsebojni ljubezni naj se današnje človeštvo približa Bogu, ki je Ljubezen.

Kristusovo naročilo kristjanom je ljubezen do bratov. „Oče hoče“, govori dalj

konzil za konec Konstitucije, „da v vsakem človeku vidimo in resnično ljubimo Kristusa-brata, v besedi in dejanju, in tako dajemo pričevanje o resnici. Hoče tudi, da vsem oznanimo skrivnost Očetove ljubezni. Po tej poti bo v vsem svetu ljudi navdalo živo upanje, ki je dar sv. Duha, da bodo končno sprejeti v najvišje blaženstvo in mir in končni domovini, ki v njej sije slava Gospodova“ (Konst. 93).

3. Odprtost za vse probleme in do vseh ljudi.

Naslednja značilnost konstitucije o Cerkvi v modernem svetu je, da se v njej konzil obrača na vse ljudi in tudi v luči razodetja podaja svoj nauk o glavnih današnjih človeških problemih.

Poslušajmo izjavo konzila: „Ko je konzil temeljito preiskal skrivnost Cerkve, se sedaj ne obrača le na svoje vernike in splošno na kristjane, ampak govori vsem ljudem, hoteč vsem razložiti, kako razume prisotnost in dejavnost Cerkve v današnjem svetu“ (Konst. 2).

Po izjavi konzila je nauk te konstitucije „namenjen vsem ljudem našega časa, naj že verujejo izrečno v Boga ali ne“ (Konst. 9).

Obenem se Cerkev zanima za današnjega človeka in za njegove probleme, ki jih skuša razumeti in pomagati. Cerkev ima to za trajno nalogo svojega poslanstva, da pomaga rešavati človeštvu vse njegove vitalne probleme v luči evangelija. Konzil o tem pravi: „Cerkev ima v vsaki dobi dolžnost, da presoja znamenja časov in jih tolmači v luči evangelija. Tako se prilagaja vsaki generaciji, da more odgovoriti na trajna vprašanja človeka glede smisla sedanjega in bodočega življenja in o odnosu med obema. Zato mora poznati in razumeti svet, ki v njem živimo, in njegove nade, njegove želje in njegov, večkrat tako dramatični položaj“ (Konst. 4, prim. Konst. 11).

Tako v drugem delu Konstitucije o Cerkvi v modernem svetu konzil podaja svoj nauk v luči razodetja o najbolj aktualnih današnjih človeških problemih: o zakonu in družini, o kulturi, o ekonomski in socialni ureditvi, o politični družbi, državi, o miru v svetu in družbi narodov, ki naj se razvija k vzvišenemu cilju vesoljnega bratstva vse človeške družine.

„Človeški rod in božje ljudstvo, ki je vanj vključeno“, pravi konzil, „drug drugemu pomagata, in poslanstvo Cerkve, ki je religiozno, je prav zato tudi globoko humano, človečansko (Konst. 11).

Papež o tem pravi v nagovoru ob zaključku konzila: „Ta konzil je pokazal živo zanimanje za moderni svet. Morda Cerkev še nikdar ni tako kot tu čutila potrebo poznati družbo, ki jo obdaja, se ji približati in jo razumeti, jo dojeti in ji služiti, ji oznaniti evangelij, ji slediti, da tako rečemo, da bi jo dohitela v njenem hitrem in stalnem spreminjanju.“

Cerkev se tako ne kaže kot svetobežna in vase zaprta družba, ampak na konzilu vidimo njeno odprtost za vse ljudi in vse človeštvo in vse njegove probleme. Hoče postati vsem vse, da bi vse pridobila...

4. Dialog.

Iz doslej povedanega je razumljiva naslednja značilnost koncilске psihologije — dialog, ki ga uvaja z današnjim svetom.

Ob tem moramo najprej ugotoviti, da Cerkev uči in nastopa z avtoriteto, ki je vključena v njenem božjem poslanstvu v učenju in vodstvu. Dialog Cerkve s

svetom, ki je o njem tu govora, nič ne prizadene te njene avtoritete. Cerkev porablja dialog iz pastoralne modrosti in ljubezni do človeka.

Papež Pavel VI. v okrožnici *Ecclesiam suam* določa koncentrične kroge, ki se v njih Cerkev v tem svojem dialogu obrača na človeka; to je v teh stopajah ali krogih: kristjani, teisti, ki verujejo v Boga, svet sploh, ki vključuje tudi nevernike in brezverce. (Podobno konec Konstitucije o Cerkvi v modernem svetu, št. 92.)

V zaključnem nagovoru ob koncu koncila papež o tem pravi: „Cerkev se je nekako ponižala, da tako rečemo, k dialogu s človekom; čeprav vedno ohranja svojo posebno avtoriteto in veljavo, je izbrala ljubeznjivo in prijateljsko govorico pastoralne ljubezni“.

Uradna Cerkev je prav ob času koncila navezala stike z različnimi krščanskimi skupnostmi in išče še novih stikov, tudi z drugimi verstvi. Koncilski dekret o ekumenizmu in konstitucija o Cerkvi v modernem svetu pomenita tudi poziv k širokemu prijateljskemu dialogu. O dialogu s komunizmom pravi okrožnica *Ecclesiam suam*, da je otežkočen, ker pač ni pri njem potrebnih pogojev in prave volje za to. Cerkev ob njem po večini v trpljenju molči.

Cerkev priporoča dialog svojim vernikom, v Cerkvi in splošneje v stiku s področji zunaj nje. Govori npr.: „Cerkev popolnoma odklanja ateizem. Vendar je prepričana, da vsi ljudje, verni in neverni, morajo sodelovati za potrebno izgradnjo tega sveta, ki v njem skupaj žive. Tega pa ni mogoče doseči brez nekega iskrenega in pametnega dialoga“ (Konst. 21).

„Z naše strani“, pravi dalje, „želja po tem dialogu, ki išče resnico v ljubezni, nikogar ne izključuje, upoštevajoč potrebno modrost; niti ne tistih, ki sprejemajo velike človečanske vrednote, pa ne priznavajo njih Stvarnika, niti tistih, ki nasprotujejo Cerkvi in jo preganjajo. Ker je Bog-Oče početnik in cilj vseh, si vsi moramo biti bratje. Zato zaradi svojega človeškega in božjega poklica brez nasilja in dvoličnosti moremo in moramo sodelovati za izgradnjo sveta v resničnem miru“ (Konst. 92).

Koncil pravi o Cerkvi, da je po svojem poslanstvu in svojem duhu „znamenje bratstva, ki omogoča in odobrava iskren dialog. To pa nam nalaga, da najprej v Cerkvi sami gojimo medsebojno cenjenje, spoštovanje in slogo, ob vsej upravičeni raznolikosti, da se uvede plodovit dialog med vsemi, ki sestavljajo eno božje ljudstvo, med pastirji in verniki“ (Konst. 92).

Koncil že tudi daje neke smernice za dialog v Cerkvi. Za pogosten primer, ko verniki v luči krščanstva o isti stvari različno sodijo, koncil npr. pravi: „V teh primerih ni nikomur dovoljeno izključno za svoje mnenje si lastiti avtoriteto Cerkve. Nasprotno naj skušajo v iskrenem dialogu med seboj si pomagati do jasnosti, vse v medsebojni ljubezni in predvsem v skrbi za obče dobro“ (Konst. 43).

Duhobnikom med drugim splošno naroča koncil, naj „se z vztrajnim prizadevanjem usposobijo, da bodo mogli izvršiti svoje poslanstvo v dialogu s svetom in z ljudmi kakršnega koli mišljenja“ (Konst. 43).

Koncil tudi na različnih področjih zunaj Cerkve pri reševanju sodobnih problemov priporoča dialog, npr. pri reševanju ekonomsko-socialnih sporov (Konst. 68).

5. Osnova in izhodišče človek.

Ko se je Cerkev v dialogu sklonila k človeku v ljubezni in zaskrbljenosti zanj, je razumljivo, da je osnova in izhodišče njenega dialoga s človeštvom človek in njegovi današnji problemi.

„Cerkev koncila“, pravi papež v nagovoru ob zaključku koncila, „se je mnogo posvečala človeku, kot je v današnji realnosti, človeku, ki živi, ki je ves zaposlen sam s seboj, človeku, ki ni le središče vsega svojega zanimanja, ampak si tudi sam sebe upa imenovati počelo in smisel vse realnosti“.

Koncil se po lastni izjavi „obrača na vse, da vsem osvetli skrivnost človeka in pomaga najti rešitev glavnih problemov našega časa“ (Konst. 10).

„Koncil nudi“, kot sam izjavlja, „človeškemu rodu iskreno sodelovanje Cerkve, da se ostvari vesoljno človeško bratstvo, ki odgovarja vzvišenemu človekovemu poslanstvu. Cerkev hoče nesebično služiti človeku, kot Kristus, čigar delo nadaljuje, ki je prišel, da bi služil, ne, da bi se mu služilo“ (prim. Konst. 3). Zakaj „Bog Oče je nas vseh početnik in vseh končni cilj in smo tako vsi poklicani, da smo si bratje med seboj. V moči tega našega človeškega in božjega poklica moremo in moramo zato vsi sodelovati, brez nasilja in zahrbtnosti, za izgradnjo sveta v resničnem miru“ (Konst. 92).

Cerkev se ob tem zaveda, da s svojim poslanstvom veliko koristi človeku in človeški družbi (Konst. 40). Vodi človeka k popolnemu razvoju njegove osebnosti, ko brani njegovo svobodo in pravice človeške osebe, odkriva dostojanstvo človeške osebe in smisel njegovega življenja in dela in ga usmerja na pot ljubezni (Konst. 41). Cerkev kot enotna božja družina veliko prispeva k enotnosti vesoljne človeške družine. S svojim religioznim oznanjanjem ljubezni in prvenstvenih pravic občega blagra blagodejno vpliva na svetna področja človeške družbe in ostvarja v njej pravo notranjo enotnost soglasja src (Konst. 41). K pravemu namenu in k sreči posameznika in družbe usmerja zakon in družino, kulturo, ekonomsko-socialno in politično življenje, pospešuje mir med narodi in njih bratsko sožitje v vesoljni človeški družini (Konst. 46-90).

V tem vidimo veliko človeško vrednost Cerkve, poleg zgolj religiozne, ki jo morejo ugotoviti tudi nekatoličani, pa tudi nekristjani in neverni.

Ob misli na to človeško vrednost koncilskega prizadevanja pravi papež v zaključnem nagovoru: „Vi, moderni humanisti, ki odklanjate transcenco najvišjih reči, priznajte koncilu vsaj to zaslugo in boste priznali naš novi humanizem: tudi mi — in bolj kot drugi — dvigamo človeka... Moderna miselnost je vajena vsako stvar presojati po vrednosti njene koristnosti. Tedaj mora priznati veliko vrednost koncila, ker vse usmerja v človekovo korist. Zato naj se nikdar ne imenuje brezkoristna vera, kot je katoliška, ki se na koncilu, kar pomeni višek njene zavestnosti in učinkovitosti, izjavlja brez pridržka v korist in za službo človeku. Katoliška religija in človeško življenje tako potrjujeta svojo povezavo“.

V dialogu s svetom Cerkev izhaja iz skupne osnove človeka in govori o njegovih glavnih problemih, da mu pomaga. S tem se ni izneverila svojemu religioznemu poslanstvu in cilju, čeprav v tem ne oznanja človeku razodete resnice same. Zakaj človeške probleme osvetljuje in rešuje v jasni luči svojega razodetega nauka ter tako oznanja Kristusov nauk v tej konkretni in sodobni obliki.

Ko pomaga človeku in v dialogu z njim o njegovih problemih, si osvaja človeška srca ter se tako vrašča in raste v človeštvu.

V papeževem sklicevanju na človeško vrednost Cerkve se kažejo kot nastavki neke nove sodobne apologetike.

6. Optimizem

Optimizem in pozitivno metodo zadnjega koncila lepo označi papež v nagovoru ob koncu koncila: „In kaj je videl koncil v človeštvu, ki ga je proučeval v božji luči? Znova je ugotovil večno dvojno fizionomijo človeštva: bedo in veličino človeka, njegovo resnično, globoko in samo po sebi neozdravljivo zlo, pa tudi njegovo dobro, ki kljub vsemu vedno naprej živi in blesti v skrivnostni lepoti in nepremagljivi vzvišenosti. A moramo priznati, da se je ta koncil pomudil bolj ob ugodnem kot neugodnem vidiku človeka. Njegovo stališče je bilo zelo zavestno optimistično. S koncila je zavel nasproti modernemu svetu val naklonjenosti in občudovanja. Je tudi obsodil zmote, vsekakor, ker to zahteva nič manj ljubezen kot resnica; toda osebam velja le njegovo vabilo, spoštovanje in ljubezen. Koncil sodobnemu svetu namesto moreče diagnoze nudi razveseljive zdravilne pomočke, namesto pogubnih napovedi vesti upanja. Vrednote sveta ne le spoštuje, marveč počasti, podpira njegove vztrajne napore, očiščuje in blagoslavlja njegova prizadevanja.“

Ob tem kritičnem položaju koncil svetu, ne da bi obsojal, s pozitivnim namikom skuša pomagati, reševati in optimistično kaže pot k rešitvi.

Tako koncil mimogrede obsodi moderni ateizem, ki ga prej kratko, a jasno označi in je v njem viden komunistični ateizem: „Cerkev,“ pravi, „mora danes, kot je že prej storila, z žalostjo, a odločno obsoditi tako pogubne nauke in ravnanje nasprotno pameti in človeškemu izkustvu, kar ponižuje človeka v njegovem naravnem dostojanstvu“ (Konst. 21). A še ob tem naprej ugotavlja, da Cerkev zanimajo skriti vzroki in zdravilo proti temu zlu.

V svojem optimizmu koncil predstavlja človeka tudi v njegovi svetli luči: njegovo vzvišeno poslanstvo, plemenita teženja, dosežke njegovih sposobnosti v pridobitvah današnjega napredka. Ob pogledu na bodočnost spominja na lepe možnosti, ki se človeku kljub današnjemu kritičnemu položaju odpirajo. Tako si zamišlja za bodočnost — so njegove besede: „resnično novega človeka, graditelja novega človeštva, seveda s potrebno pomočjo božje milosti“ (Konst. 30).

Govori o novem humanizmu, ki nastaja, „V vsem svetu vedno bolj raste smisel za samostojnost in obenem za odgovornost, kar je velike važnosti za duhovno in moralno zrelost človeškega rodu. To je še bolj očitno, če upoštevamo unifikacijo sveta in da je naše poslanstvo graditi boljši svet v resnici in pravičnosti. Tako smo namreč priče, da nastaja novi humanizem, ki je v njem značilna za človeka njegova odgovornost do brata in do zgodovine“ (Konst. 55).

Od drugih konkretnih primerov koncilskega optimizma navedimo dva:

Ko govori koncil o koristi, ki jo prejema Cerkev od današnjega sveta, celo v preganjanju gleda pozitivno stran. Pravi: „Cerkev prizna, da je imela korist in da more imeti veliko korist celo iz nasprotovanja sovražnikov in preganjalcev“ (Konst. 44).

Glede zveličanja nekristjanov pa pravi: „Kristus je umrl za vse in Bog naš edinstven način kliče človeka. Gotovo sv. Duh nudi vsem možnost, da se pridružio pashalnemu misteriju, čeprav na način, ki ga Bog sam pozna“ (Konst. 22).

7. Svetne vrednote

V označeni optimizem koncila spada tudi visoko cenjenje svetnih vrednot. Ker pa je to na koncilu posebno izrazito, navedimo kot posebno njegovo značilnost.

Svetne vrednote so vrednote, ki je njih neposredni cilj v tem svetu in torej niso nadnaravne vrednote. Med svetne vrednote spada vse telesno, človeška tehnika, gospodarstvo, politika, kultura itd.

Koncil v svojem zanimanju za konkretnega današnjega človeka vse to upošteva in visoko ceni. Papež pravi v zaključnem nagovoru, da kaže „koncil pretežno zanimanje za človeške in svetne vrednote; vrednote sveta ne le spoštuje, marveč počasti, podpira njegove vztrajne napore, očiščuje in blagoslavlja njegova prizadevanja.“

Kršćanstvo po nauku koncila kaže v božji luči celotni človekov poklic in njegovo poslanstvo in usmerja človekovo spoznanje k polno človeškim rešitvam njegovih problemov (Konst. 11).

V nauku o človeku koncil posebej govori o visoki vrednosti telesa, ki skupaj z dušo sestavlja eno vzvišeno bitje človeka. „Ni tedaj prav,“ pravi, „prezirati telesno življenje človeka, ampak moramo gledati telo, ki ga je Bog ustvaril in je določeno za vstajenje, kot dobro in vredno časti“ (Konst. 14).

To je bila in je v Cerkvi vedno važna resnica proti nasprotnim težnjam pretiranega idealizma, spiritualizma in supernaturalizma. Branila je to resnico že proti doketizmu, maniheizmu in proti napačnim vplivom platonizma.

Koncil tako vzvišeno govori o človekovem svetnem delovanju in njegovih stvaritvah: „Človek pri svojem delu upravičeno more biti prepričan, da s svojira delom sodeluje in nadaljuje delo Stvarnika, da z njim ustreza potrebam brata in s svojim osebnim prizadevanjem izpolnjuje božje sklepe glede zgodovine“ (Konst. 34).

Drugod podobno ugotavlja, da človek s svojim delom in tehniko oblikuje zemljo, da je bolj vredno bivališče vsej človeški družini, izpolnjuje božjo zamisel in naročilo, da si podvrže zemljo in izpopolnjuje stvarstvo; pa s tem tudi sebe zboljšuje in izpolnjuje Kristusovo naročilo, da se posveti službi bratom. Tako ima človeška kultura odlično mesto v celotnem človekovem poklicu. Po znanostih, filozofiji, umetnostih se človek dviga v višje kategorije resnice, dobrote in lepote. Po vsem človek postaja bolj svoboden in prost podložnosti stvarem ter se more bolj neovirano posvetiti kontemplaciji in češčenju Stvarnika“ (prim. Konst. 57).

Kako z delom človek sebe izpopolnjuje k popolnosti, ki jo hoče Stvarnik, koncil pove drugod: „Ko dela,“ pravi, „ne le oblikuje stvari in družbo, ampak izpopolnjuje tudi sebe. Oblikuje svoje sposobnosti, sega ven iz sebe in se dviga preko sebe“ (Konst. 35).

Na drugem mestu koncil še ugotavlja, da se človek s svojim delom, ko ga daruje Bogu, pridružuje odrešilnemu delu Kristusovemu, ki je podelil delu židovito vzvišenost (prim. Konst. 67).

Iz tega je še bolj razumljivo, da je Cerkev, kot ugotavlja koncil, prejela in še prejema od sveta in človeške kulture izdatno pomoč in velike koristi pri svojem poslanstvu (prim. Konst. 44 in 58 in 62).

O pomenu svetnih vrednot za izgradnjo eshatološkega božjega kraljestva uči koncil nekako tole: Vsakodnevno redno človekovo delo je v službi ljubezni, ki prenavlja svet in oblikuje v njem vesoljno človeško bratstvo. Zaradi Kristusovega odrešenja Sv. Duh vzbuja, očiščuje in krepi plemenito željo napraviti bolj človeku primerno življenje človeške družine. S svetnim delom, h kateremu nekatere Sv. Duh še posebej kliče, tudi služijo nebeskemu kraljestvu. Vse stvarstvo se bo prenovilo. Poroštvo tega je tudi zakrament, ki se v njem naravni elementi, ki

so obenem produkt človeške delavnosti, spremene v Kristusovo telo in njegova kri. Ne vemo, kdaj in kako bo konec sveta in človeštva, in ne vemo, kakšno bo prenovljenje vesoljstva. A vemo iz razodetja, da Bog pripravlja novo zemljo in da bo vse stvarstvo rešeno suženjstva ničevosti. A to upanje na novo zemljo nam ne sme jemati volje, ampak mora še krepiti voljo po preobrazbi te zemlje, kjer telesno raste novo človeštvo. Rast Kristusovega kraljestva je vsekakor različna od človeškega napredka; a ker je od napredka odvisna boljša ureditev človeške družbe, je silno važen tudi za Kristusovo kraljestvo. Vrednote človeškega dostojanstva, bratske skupnosti in svobode, ki so plemeniti sadovi naše narave in našega prizadevanja in smo jih gojili na zemlji v skladu s Kristusovim naročilom, bomo našli potem očiščene vsakega madeža, razsvetljene in preobražene. Na tem svetu je to večno kraljestvo že skrivnostno navzoče, a bo dovršeno ob drugem Kristusovem prihodu (prim. Konst. 38—39).

8. Komunitarni vidik

Proti pretiranemu individualizmu na različnih področjih človeškega življenja se pod različnimi vplivi in v skladu s krščansko miselnostjo vedno močneje v svetu uveljavlja komunitarni in socialni vidik. Eden zunanjih vzrokov je tudi današnji napredek, ki je privedel do večje povezanosti človeštva (kot ugotavlja tudi koncil; Konst. 23 in 54). V skaženi obliki se pojavlja ta pozabljana krščanska ideja tudi v komunizmu.

V Cerkvi se v vsej duhovnosti proti zunanjim vplivom individualizma že dolgo vedno bolj uveljavlja komunitarni duh; to zlasti v zvezi z obnovo liturgije in laičnega apostolata in nauka o Cerkvi kot skrivnostnim telesom Kristusovim.

Ta komunitarni in socialni vidik je na zadnjem koncilu zelo močan in je ena njegovih najbolj vidnih značilnosti. Razumljivo, ker koncil pač odgovarja potrebam časa.

Koncil odklanja toliko poznano individualistično etiko našega časa. Pravi, da zgolj individualistični etiki danes zapada samo še tisti, ki je odtrgan od današnje realnosti ali paraliziran po komodnosti. Obsoja izmikanje socialnim dolžnostim in ozirom, za kar daje kar konkretne primere pravičnih davkov in prometno malomarnost (Konst. 30).

Koncil ugotavlja kot značilnost današnjega sveta, da so ljudje vsak dan bolj drug od drugega odvisni in se svet vedno bolj unificira. Nauk razodetja to „medsebojno občenje“ še pospešuje. Uči nas namreč, da smo ena družina, ki naj ima Boga za očeta in ga ljubi ter se ljubi med seboj (Konst. 24).

Ta komunitarna vezanost človeka njegove osebnosti ne omejuje, ampak jo po nauku koncila še spopolnjuje: „Človek v vsakem pogledu raste po zvezi z drugimi, po medsebojni pomoči, po dialogu z bratom in je tako sposoben slediti svojemu poklicu“ (Konst. 25).

Drugod pravi: „Človek se izkvari, če se predaja prelahkemu življenju in se zapira v neko pozlačeno samoto. Nasprotno se krepí, ko sprejema neizbežne dolžnosti socialnega življenja in številne zahteve človeške solidarnosti ter se vdinja službi skupnosti“ (Konst. 31).

Vsi ljudje imajo po nauku koncila pravico do človeške kulture, ki odgovarja dostojanstvu človeške osebe (prim. Konst. 60).

Vsi ljudje našega časa, naj že verujejo v Boga ali ne izrecno, naj teže za še globljim vesoljnim bratstvom in naj gnani od ljubezni v skupnem velikodušnem prizadevanju rešujejo pereče sodobne probleme (prim. Konst. 91).

Močnega komunitarnega duha Konstitucije o Cerkvi v modernem svetu kaže že njeno izražanje. Vedno znova se v njej ponavlja izraz „človeška družina“ in vesoljno „človeško bratstvo“, kar koncil predstavlja kot vzvišen cilj skupnega človeškega prizadevanja.

Ta zakon človeške solidarnosti in komunitarni značaj pozna tudi razodetje in je ohranjen tudi v nadnaravnem redu. Tudi tu ljudje žive v družbi in se v njej zveličujejo, ne individualno vsak zase ločen od drugih. V stari zavezi si je Bog izbral izvoljen narod. V novi zavezi je naš Odrešenik živel v družbi in posvetil človeške vezi, zlasti družino. „Apostole je poslal oznanjati evangelij vsem narodom,“ pravi koncil, „da bi človeški rod postal ena družina, ki bi v njej bil najvišji zakon ljubezen“ (Konst. 32). Ustanovil je novo bratsko skupnost, Cerkev, kot skrivnostno svoje telo. „Ta človeška nadnaravna solidarnost mora vedno rasti, do dneva, ko bo popolna, ko bomo po milosti rešeni ljudje kot ena družina Boga in Kristusa, našega brata, dajali Bogu polno slavo“ (Konst. 32).

3. Dinamični vidik

Proti nekdanjemu statičnemu gledanju na svet je za današnjo znanost značilno dinamično pojmovanje sveta, človeka in njegove zgodovine v različnih oblikah evolucionizma.

V skladu z miselnostjo našega časa je tudi v nauku koncila močan in zanj značilen dinamični vidik v predstavljanju človeške zgodovine in človeške družbe. Tako se zlasti tu vidi, kako se koncil prilagodi miselnosti in jeziku današnjega sveta, ko toliko porablja izraze: razvoj, evolucija, transformacija, dinamizem itd.

Ne da bi koncil natančneje opredelil, v koliko je sprejemljiv nauk evolucionizma, ceni v tem pogledu dognanja moderne znanosti. Govoreč o dosežkih znanosti pravi: „Historične vede so mnogo pripomogle, da gledamo reči pod vidikom evolucije in spremembe“ (Konst. 54).

Pod tem vidikom gleda zlasti na človeško družbo. Seveda se to vsebinsko ne sklada z danes tako razširjenim dialektičnim materializmom, čeprav utegne biti izražanje sorodno.

Govori izrecno o evoluciji človeškega socialnega življenja (Konst. 44); o evoluciji družbe k obči blaginji skupnosti in dostojanstvu človeške osebe pravi, da je v „njej navzoč božji Duh, ki s čudovito previdnostjo vodi tek časov in prenavlja oblike zemlje“ (Konst. 26); govori o transformaciji pri narodih in njih „kulturni, ekonomski in socialni evoluciji“ (Konst. 73); pravi, da „v veliki meri prizna in ceni socialni dinamizem našega časa“ (Konst. 41); govori o „današnji stopnji razvoja sveta“ (Konst. 10), o „zgodovini in evoluciji človeškega rodu“, od česar da je Cerkev veliko prejela (Konst. 44); o „transformaciji sveta, ki ji je osnovni zakon nova zapoved ljubezni“ (Konst. 38).

Cilj vsega razvoja, ki vanj meri zgodovina, je Kristus. O tem koncil podaja globoki nauk sv. Pavla z besedami modernih teologov: „Božja beseda, ki je po njej bilo vse ustvarjeno, je postala človek, da bi ta popolni človek odrešil vse in vesoljstvo podredil eni glavi. Gospod je cilj človeške zgodovine, točka, ki se v njej združujejo težnje civilizacije in zgodovine, središče človeškega rodu, sreča vseh src in polnost vseh želja. Njega je Oče obudil od mrtvih, ga povišal in posadil na svojo desnico in postavil za sodnika živih in mrtvih. Oživljeni in zbrani v skupnost po njegovem Duhu kot romarji gremo proti dopolnitvi človeške zgodovine, ki v polnosti odgovarja sklepu njegove ljubezni, ki je: „podrediti eni glavi

vse, kar je v nebesih in kar je na zemlji" (Ef 3, 10). Gospod pravi: „Glej, skoraj pridem in moje plačilo z menoj, da povrnem vsakemu po njegovih delih. Jaz sem Alfa in Omega, prvi in poslednji, začetek in konec" (Raz 22, 12—13).

10. Ponižna avtokritika Cerkve

Cerkev in njeni funkcionarji: škofje, župnik, duhovniki sploh, imajo objektivno veliko avtoriteto. Včasih je bila ta v svetu tudi splošneje priznana in je veliko zaleglo pred ljudmi že zgolj sklicevanje na svojo avtoriteto. To tako daleč, da so ljudje zaradi te avtoritete celo sledili v stvareh, ki niso spadale pod avtoriteto in so objektivno v njih bili svobodni.

Po današnji miselnosti sklicevanje na avtoriteto ne zaleže več toliko. Da človek sledi, vplivajo nanj bolj drugi faktorji: razumevanje, prepričanje, ki ga rodi dialog, večkrat celo osebna avtoriteta nosilca oblasti (objektivne avtoritete) itd.

Cerkev se je, kot smo že videli, v svoji pastoralni ljubezni prilagodila miselnosti sodobnega človeka, da se spušča z njim v dialog. Gre celo tako daleč, da kritično gleda na življenje in delo v lastnih vrstah, tudi v uradni Cerkvi. Tudi tam vidi danes možnosti nepravilnosti in krivde, kjer smo bili včasih vajeni dolžiti le „nasprotnika“, npr. ločene brate, brezverce itd.

Tako v dekretu o ekumenizmu prizna Cerkev, da krivda za razkol ni bila vedno samo na strani razkolnikov.

V konstituciji o Cerkvi v modernem svetu koncil označuje moderni ateizem in omenja osebno krivdo brezvercev. Temu pa še doda: „Vendar imajo često neko odgovornost za ta položaj verni ljudje sami. Zakaj ateizem ni nekaj izvirnega, ampak je nastal iz različnih vzrokov. Med temi moremo navesti tudi kritično reakcijo na vero in zlasti v nekaterih deželah vsekakor proti krščanski veri. In pri nastanku ateizma so utegnili biti znatno udeleženi verniki z zanemarjanjem verske vzgoje ali nepravim razlaganjem verskega nauka ali tudi z napakami v svojem verskem, moralnem in socialnem življenju, s čimer so zakrivali pristno obličje božje (duha božjega) in Cerkve, namesto da bi ga svetu odkrivali (Konst. 19).

Koncil loči Cerkev kot božjo ustanovo in božji element v njej in ob tem človeški element, o katerem javno priznava, da je slaboten in so v njem napake in krivde. „Med člani Cerkve, kleriki in laiki, v teku zgodovine ni manjkalo takih, ki so bili nezvesti duhu božjemu. Tudi danes ni Cerkvi skrito, kolikšna je razlika med njenim oznanilom in človeško slabostjo tistih, ki jim je bil evangelij zaupan. Naj bo sodba zgodovine o teh napakah kakršna koli, mi se jih moramo zavedati in jih krepko zatirati, da ne bodo ovira pri širjenju evangelija“ (Konst. 43).

11. Vsestranska dejavnost kristjanov

Označena koncilski psihologija Cerkve ima važne nasledke. Eden takih je npr. neka široka svoboda vernikov, ki jo uvaja dialog v široki odprtosti do vseh ljudi in vseh človeških problemov, ob široki avtonomiji v reševanju svetnih problemov, ki jo uči koncil, ob različnosti mnenj o isti stvari, ki jo koncil predpostavlja in ob njej prepoveduje, da bi si kdo kot privatnik za svoje mnenje lastil avtoriteto Cerkve.

A ob tej koncilski psihologiji Cerkve ob pogledu na današnji svet hočemo posebej opozoriti le na en važen nasledek, ki nanj meri ta koncilski nauk: na

vsestransko dejavnost kristjanov v svetu. Zakaj vse to govorjenje koncila ni le čista teorija, ampak pastoralno praktičen nauk. S tem hoče nagniti vernike k vsestranski dinamični dejavnosti. Cerkev so verniki pod vodstvom hierarhije. Ti naj uresničijo, na kar koncil kaže. Ta dejavnost vernikov v današnjem svetu bo kot najlepši sad, ki naj ga rodi koncil. In zlasti pod tem vidikom bo verjetno koncil začetek nove dobe v Cerkvi in v svetu.

Videli smo že, kako globoko označuje koncil in visoko ceni v luči vere delo pri graditvi tega sveta. Pravi: „Verni ljudje vedo, da človeška dejavnost, individualna ali kolektivna, t. j. neizmerna vsota naporov, s katerimi si človek skozi stoletja prizadeva zboljšati življenjske razmere, odgovarja božji zamisli. Človek, ustvarjen po božji podobi, je prejel naročilo vladati svet v pravici in svetosti in si podvreči zemljo z vsem, kar je na njej. Priznavajoč Boga kot Stvarnika vsega naj bi vanj usmeril sebe in vse stvari, da bo, ko bo vse podvrženo človeku, Bog poveljčan na vsej zemlji“ (Konst. 34).

Zato ni v skladu z naukom Cerkve pretirani supernaturalizem, ki prizna pravo vrednost le nadnaravnemu in prezira naravno dejavnost. Koncil pravi: „Spodbujamo kristjane, člane obeh družb (svetne in božje), da v duhu evangelija zvesto vrše svoje svetne dolžnosti. Motijo se tisti, ki v zavesti, da nimamo tu trajne domovine, ampak iščemo prihodnje, mislijo, da morejo zato zanemarjati svetne dolžnosti. Pri tem pozabljajo, da vera sama še posebej zahteva izpolnjevanje dolžnosti, ki jih vsakemu nalaga njegov poklic. Nič manj se ne motijo tudi tisti, ki nasprotno mislijo, da se morajo tako zakopati v svetne zadeve, kot da te ne bi imele nič skupnega z verskim življenjem; kajti o njem mislijo, da obstaja le v kulturnih dejanjih in v izpolnjevanju nekih moralnih dolžnosti. Ta razkol med njihovo vero in vsakdanjim življenjem moramo šteti med najhujše zmate našega časa. Naj se torej ne postavljata varljivo v nasprotje stanovska in socialna dejavnost na eni strani in versko življenje na drugi. Kristjan, ki bi bil malomaren v svojih svetnih dolžnostih, zanemarja s tem svoje dolžnosti do bližnjega, še več, je brezbrizen glede Boga samega in spravlja v nevarnost svoje zveličanje.“ Koncil stavi kristjanu za zgled Kristusa-Delavca. Tako naj kristjani z veseljem „vrše vso svojo svetno dejavnost, združujoč v eno življenjsko sintezo vse človeško prizadevanje, v družini, poklicu, v znanosti, tehniki, z verskimi vrednotami, ki se v njih v najvišjem redu vse združuje v slavo Bogu“ (Konst. 43).

Poslanstvo klera pa je ob tem po nauku koncila „oznanjati Kristusov nauk tako, da bo vsa svetna dejavnost vernikov prešinjena z lučjo evangelija“ (Konst. 43).

„Kristjani, potniki v nebeško domovino, morajo iskati in imeti okus za višje reči; a to še daleč ne zmanjšuje, ampak še povečuje važnost njihovega sodelovanja z vsemi ljudmi za izgradnjo bolj humanega sveta“ (Konst. 57).

Konstitucijo o Cerkvi v modernem svetu koncil zaključuje prav s prelepim pozivom kristjanom k dejavnosti v današnjem svetu in ob tem vse človeško delo postavlja v jasno eshatološko luč. Pravi: „Kristjani ob misli na Gospodovo besedo: Po tem bodo vsi spoznali, da ste moji učenci, če boste imeli ljubezen med seboj (Jan 13, 35), nič bolj srčno ne žele kot velikodušno in učinkovito služiti človeku današnjega sveta. Zvesti evangeliju in računajoč na energije, ki iz njega prihajajo, so se tako lotili z vsemi, ki ljubijo in branijo pravico, velikega dela, ki bodo o njem morali dati račun Njemu, ki nas bo vse sodil poslednji dan“ (Konst. 93).

Položaj verstev v Jugoslaviji

Vsem nam je pri srcu usoda Kristusove Cerkve v Jugoslaviji. Izdaten doprinos za poznanje njene resnične podobe je prispeval Vladimir Hawryluk, ki je bil obiskal Jugoslavijo leta 1965. Izsledke svoje ankete je priobčil v francoski reviji „Informations Catholiques Internationales“ z dne 15. januarja letošnjega leta. Njegove izsledke podajam v naslednjem zgoščenem, deloma dobesedni obliki. Služili nam bodo v poučno informacijo in orientacijo o odnosih veroizpovedi do vlade in do ekumenizma.

„GRADILI BOMO MOSTOVE“

Naš ekumenski reporter je med svojim anketnim popotovanjem po Jugoslaviji stalno mislil na knjigo Iva Andriča: „Most na Drini“ in na v njej zapisane besede: „Mi bomo stavili mostove čez največje reke, preko najglobljih brezen! Zgradili bomo nove mostove, vse večje in vse lepše. Boš videl, Fekim!“ — Zares so potrebni mostovi, da se premostijo tolikšne razlike v Jugoslaviji, kjer obstajajo: dve pisavi, tri vere, štiri jeziki, pet narodnosti (med njimi črnogorska) in šest republik. Treba je bilo mostov, da je iz tega pestrega mozaika nastala ena država.

Izza končila tudi katolicizem skuša premostiti razdalje in razlike. Prav jugoslovanski mozaik je nadvse pripraven za dialog, za opazovanja in preizkuševanja na tem terenu, kjer „živijo katoliki, pravoslavni in mohamedanci isto usodo“. Kako jo žive, je bil namen potovanja in ankete posebnega dopisnika revije ICI.

A) KATOLIČANI IN NOVA STVARNOST

I. Slovenski katoliki raje iščejo domenke kot čelni odpor. Po hudih skušnjah zadnje vojne so potegnili v svojih razmerjih do svetne oblasti neko demarkacijsko črto. Drže se je sami in zahtevajo, da jo spoštujejo tudi oni z druge strani. Ni pa to nikak izrečni lokalni dogovor, tuji ne modus vivendi med dvema strankama. Vsakdo ostane na svojem stališču in se okorišča od tega, kar mu postave jamčijo.

Razgovor z nadškofom dr. Pogačnikom

„Kako zrete Vi na prihodnost katolicizma na Slovenskem?“

„Jaz se nič ne bojim za bodočnost Cerkve,“ mi je zaupal. „Mi imamo vero v božjo Previdnost. V težavnih razmerah — in to je bil naš delež po vojni — nas je obsipala z milostmi. Čemu torej ne gojiti upanja, da bo takisto tudi vnaprej? — Priznati je treba, ako hočemo biti pravični, da so se razmere v Sloveniji po več letih izboljšale. Režim je postal human in vodi bolj realno politiko nasproti katoliški Cerkvi. To je treba pripisovati dejstvu, da so katoliki v tej republiki z nad dvema milijonoma prebivalcev v ogromni večini. S svoje strani se pa katoličani zavedajo, da žive v socialistični državi. Spolnjujejo svoje obveznosti do nje, a pri tem ostajajo zvesti Cerkvi in vrše svoje verske dolžnosti.“

Naš dopisnik dostavlja: „Pravtako kot za časa avstrijskega cesarstva,

morajo Slovenci, mali narod, kakor so, spoštovati red in zakone, ako hočejo ohraniti gošo življenje in da ohranijo tudi to, kar so si morali pridobiti. — Tako so mu poudarjali ne samo enkrat.“

II. O hrvatskem katolicizmu ugotavlja opazovalec, da je jako popularen in da velja drugje za konservativnega, integralističnega, a da se zdaj dokaj jadrno razvija in skuša — izrabljajoč evolucijo režima in poziv koncila k odprtju — dohiteti zamujena leta. Treba je tudi časa, da se umerijo trenja med Srbi in Hrvati ter se normalizirajo razmerja med katoliki in pravoslavni. — Zločine ustašev nad Srbi je izrabljal Titov režim za gonjo proti Cerkvi in obsodbo kardinala Stepinca. — Dopisnik je občudoval in popisuje nenehno romanje na grob tega mučeniškega pričevalca.

Kardinal Šeper mu ni hotel dati niti najmanjše izjave. Njegov položaj je kočljiv.

III. Razgovori med Vatikanom in jugoslovansko vlado. Gladiti pot za zbližanje je pričel mons. Ujčić, nadškof beograjski. Po njegovi smrti nadaljuje to nalogo msgr. Bukatko. Njemu pripisujejo pravoslavni in katoliški krogi nenavadne diplomatske zmožnosti. Predvsem je njegova zasluga, da je prišlo do razgovorov med obema oblastema. Januarja 1965 je dospel v Beograd msgr. Casaroli od Svete Stolice. Že takrat so pričakovali neposreden podpis dogovora, kar se pa ni uresničilo. Isti odposlanec se je vrnil znova v avgustu. Ta obisk je bil tako diskreten, da ga niso odkrili niti časnikarji.

Vzrok, da protokola tudi ob tej priložnosti niso podpisali, je bilo pastirsko pismo, sprejeto na škofovski konferenci 21. majnika 1965, prebrano vernikom v začetku septembra ter v celoti priobčeno v „Glasu koncila“ dne 5. 9. 1965. — Škofje, zbrane v Rimu, je naprosilo jugoslovansko poslaništvo, naj bi poslanico kratkoma demantirali. Navzlic pismom, menda spontano poslanim iz domovine od laikov, duhovnikov ter deloma celo nekaterih generalnih vikarjev, kljub pritisku in grožnjam, bolj ali manj jasnim, so ostali škofje neuklonljivo solidarni in zavrnili preklic. Tako je zadeva ostala in suspenso. V pastirskem listu škofje niso zahtevali nič več kot le spoštovanje verske svobode, načelno že zajamčene v ustavi.

Res pa je, da jugoslovanski verniki uživajo mnogo več svobode v primeri z ostalimi vzhodno-evropskimi državami.

IV. Svoboda Cerkve: da ali ne? „Religija je svobodna, a restriktivni zakoni so številni,“ je pojasnjeval neki škof, „izvajajo jih pa bolj širokogrudno. Prav ta oholnost ustvarja občutek tolerance. In res je sedaj politika režima precej bolj spretna. Preje je napadal vero frontalno. Takšno odprto preganjanje je izživalo odpor, ki je spravljal v nevarnost že dosežene položaje socializma.“

V. „Glas koncila“ — „Novo obličje Cerkve“. Omejevalni zakoni ne dovoljujejo Cerkvi skoro nobene dejavnosti izven cerkvenih zidov. Ni KA, tudi ne centrov za študijsko, religiozno ali duhovno oblikovanje. — Od nekdanjega katoliškega tiska ni ostalo skoro nič. Imajo nekaj cerkvenih vestnikov, reviji obeh katoliških fakultet in glasili dveh duhovniških združenj (Sarajevo in Ljubljana). V najnovejšem času pa zavzema odlično mesto dvomesečnik „Glas koncila“, ustanovljen na pobudo kardinala Šeperja z nalogo: odražati „novo obličje Cerkve“. S svojo visoko naklalo (dosedaj sto tisoč izvodov) je edini v možnosti, da odlično polni dosedanje praznote verske informativne službe. Opravlja neizmerno misijonsko delo.

„Glas koncila“ je bil poklican v življenje prvenstveno s tem ciljem, da uvede v Jugoslaviji koncilski duh ter izvede stopnjema njegove odloke, še posebno odlok o ekumenizmu.

VI. Novi duhovniški rod na Hrvatskem. V gornjem smislu se je izrazil mlad hrvatski duhovnik od ekipe, ki ureja Glas. Del svojih študij je dovršil v zapadni Evropi. Pozna stanje tamkajšnjega katolicizma in želi, da bi Cerkev tudi v njegovi deželi dočakala svoj agiornamento. — Doma jih imajo za upornike; pravijo jim „bunjevci“. — „Naš katolicizem mora dospeti do polnoletnosti in se priličiti življenju v sedanjih mestih. Tak, kakršen je zdaj, je prikladen kvečjemu za podeželsko ljulstvo. Le-to si ne dela problemov ter mu ni treba spoprijemati se z idejami. Razen v maši, kamor zahaja še kar redno in marljivo, najde utešenje svojih duhovnih potreb v križevem potu ter rožnem vencu. — V 19. stoletju je to zadostovalo. Dandanes potrebujejo verniki osvetljene vere. — Brez prožnosti, brez raznolikosti je hrvatski katolicizem. Je enoličen; enoličen v tem pomenu: sestavlja ga masa, je brez izrazitih osebnosti, brez tendence k dialogu, naj bo to s pravoslavnimi, z muslimani ali z marksisti. Nujno je, da postanemo bolj katoliški, se pravi: bolj univerzalni!“

VII. Cerkev in država. Najbolj zanimivo je vedeti, kako se vera in Cerkev prilagajata socialistični stvarnosti.

1. Dopisnik je najprej povprašal številne škofe in duhovnike. Najbolj se mu zde značilni trije odgovori:

a) Cerkev prenaša socialistično dejstvo. Pač živi; saj ne more kaj drugega. Toda: o pozitivni prilagoditvi ni govora!

b) Zares: ni mesta za realno akomodacijo. Naša prilagoditev obstaja v tem: iskati novih poti v novem stanju in tako poučevati staro Resnico.

c) Res je: obsojeni smo živeti skupaj do novega ukaza. — Cerkev je ob okrnjeni dejavnosti ubožnejša nego nekdanj, vendar: živi svoje življenje bržčas vse bolj očiščeno, bolj pristno-evangeljsko in zaradi tega dejstva bliže ljudstvu. Bolj spoštovana in bolj priljubljena je kot v dobi popolne svobode. — Kar pa zadeva komunistično ideologijo, je treba pibiti, da je vse preslabotna, da bi zamogla narod prepričati!

2. „Zakaj bi zapirali cerkve?“ Nekaj odgovorov vodilnih komunistov o razmerju do veroizpovedi:

„Jaz ne uvidim, čemu bi morali govoriti o uskladitvi obeh stvarnosti. Cerkev ima vso možnost udejstvovanja na svojem področju in jo tudi izkorišča. Torej ni problema!“

„Ako Cerkev ne zlorablja vere v politične namene, ne bo imela nobenih problemov“ (Sekretar za verske zadeve v Beogradu).

„Kar zadeva vero, nimamo več pblemov. Pač pa Cerkev kot ustanova nam še dela preglavice. Poglavitna naša želja je, da naj Cerkev spoštuje v naši državi obstoječi pravni red in naj se izogiba slehernih vnanjih oprijemov, katerih namen bi bil oškodovati ali uničiti naš sistem; kratkermalo, nočemo, da bi se vtikala v politične zadeve. — Priznam, da je episkopat lojalen in se drži reda. Res je tudi, da v zadnjem času ni opaziti prekrškov zoper zakone“ (Sekretar za verske zadeve v Zagrebu).

O religiji kot nujni dediščini iz pleteklosti, ki jo je kot tako treba prevzeti, se je eden od vodilnih izjavil člankarju iz Francije:

„Z upravnimi ukrepi ne bo nikdar moči izruvati verovanja iz vesti ter spremeniti prepričanja v ljudeh. Življenje samo bo za to poskrbelo.“ To tezo je podkrepil in pojasnil govoreč o vaških ljudeh, preseljenih v mesto. Prav počasi začno ondi opuščati verske vaje, čim pridejo v stik s kulturnimi napravami: namesto v cerkev gredo raje v kino, klube itd. Razvoj družbe, pospeševan po širjenju znanstvenih spoznav in ob splošnem dvigu človeške izobrazbe, bo pripomogel k celotnemu uveljavljanju znanstvenih materialističnih nazorov. Čemu bi se potemtakem lotevali zapiranja cerkva?!”

Ze citirani predsednik verske komisije v Beogradu je podal še eno pombno izjavo: „Dandanes religija in Cerkev ne predstavljata več takšne ideološke sile, ki bi bila zmožna učinkovito se upirati gradnji socializma v naši državi. Nujno je torej treba dopustiti obstoj religije, a potrebno je pustiti jo, da lepo sama od sebe sladko odmrje...“ — Na vprašanje, kdaj se bo to zgodilo, je odvrnil: „Jaz nisem prerok, a osebno sem prepričan, da bomo imeli vero med sabo še takrat, ko bomo prestopili prag v komunizem. Kajti prehod iz enega sestava v drugega ne pomeni kratkomalo zapreti vrata drugemu svetovnemu nazoru, v našem primeru religioznemu. Mi sodimo tako, da zamoreta marksistično ateistično in pa teistično gledanje obstajati drug poleg drugega v našem sistemu.“

„Ali ne verjamete, da je krščanska ideologija najbolj življenjska?“ „Jaz sem komunist,“ je odgovoril smehljaje se.

Iz odgovorov cerkvenih in strankinih krogov je razvidna ista ugotovitev: eni in drugi ugotavljajo potrebnost nadaljevanja koeksistence. To sožitje je v neki meri podobno tistemu razmerju pod Turki: po sili razmer so kristjani spoštovali njihove postave, a ne prvi in ne drugi niso iskali stikov.

VII. Je li mogoč dialog? Naš reporter je skušal čuti oba zvona.

Komunisti mu niso dali nobenega tehtnega odgovora, le same stereotipne, splošne odgovore. Prof. Bošnjak, mlad, za dialog odprt marksist iz Zagreba (udeleženec razgovorov v Solnogradu 1965), ni bil doma.

Katoliki so dajali pestre odgovore, a zgolj osebno mnenje. Citiramo nazore treh škofov:

„Ako se mi, katoliki, odpremo, se bodo tudi oni.“

„Jaz ne razumem, o čem naj bi družno govorili. V vsakem primeru bi želeli drug drugega prepričati.“

„Dialog? Z marksisti morebiti, a s komunisti, kot so pri nas, nemogoče! Oni bi pač radi izkoristili cerkvene predstavnike za oporo svoji propagandi. Dalje sponira dialog razgovore na osnovi enakopravnosti. Pri nas pa so komunisti na oblasti!“

Neki duhovnik je bil tega mnjenja: „Razgovarjati se? Kot državljan: da! Na primer o potrebnosti novih stanovanj in o zboljšanju življenjskih pogojev ljudstva na splošno. Toda ne o kaki drugi stvari. Utvara bi bila misliti, da bi v sedanjih časih mogli dospeti z debatami do pozitivnih zaključkov na duhovnem poprišču. Čim človek napelje razgovor na duhovne reči, se opazi precej, da ga je treba kam drugam zaokreniti, zakaj ni mogoče iti na globoko. Mar ima torej razgovor kak smisel? Jaz sem tega mnjenja, da se moramo kazati in izkazovati tolerantne med seboj. Komunisti, ki so na vladi, naj nam puste nekaj prostora, kjer bomo mogli mirno dihati. Resnici na ljubo povem, da že nekaj časa takšen prostor uporabljamo.“

Neki laik se je izrazil o dialogu: Za dialog je treba predvsem, da je želja po njem obojestranska in da so ljudje zanj dovolj odprti in kompetentni. Tako pa opazujemo na obeh straneh skoro popolno nevednost v temeljni literaturi. Katoliški teologi zaradi svojih predsodkov načelno ne bero marksističnih filozofov, ne klasičnih in ne modernih. Marksisti pa tudi ne poznajo sedanjih odprtih katoliških avtorjev. Prav bi bilo, da bi kristjani, recimo bolje: cerkveni krogi, vendar že enkrat prenehali zreti „zlodeja“ v marksistih, ti pa naj ne bi gledali v kristjanih same obskurante ter zaostale nazadnjake. Najprej je torej treba opraviti delo zbližanja. — To problem nas navdaja z močno zaskrbljenostjo kot državljane in kot vernike. Čutimo se, kot bi stali na dveh bregovih: na eni strani ljubezen do domovine, za katere razvoj prispevamo s svojim delom, na drugi strani pa ljubezen do Cerkve: isto srce in dvoje ljubezni. Bo li zgrajen nekoč most med obema?“

B) PRI PRAVOSLAVNIH

I. Srbska Cerkve v statistiki: 21 škofov, 1850 svečenikov, 293 menihov, 552 redovnic, 2974 cerkev ter kapel in 144 samostanov. — Vzgoja klera: bogoslovna fakulteta v Beogradu in semenišči v Rakovici in Prizrenu. Na teh 3 zavodih študira 450 rednih in 200 privatnih seminarcev. Profesorjev: 40. — Tisk: Glasnik Srpske pravoslavne Cerkve, mesečnik (do 2500 izvodov); Mali misionar, dvomesečnih (37.000 iztisov); Bogoslovje, revija bogosl. fakultete (1.500 izvodov); Vesnik (3.500 eksemplarjev) je glasilo Udruženja pravoslavnihi svečenikov, ki izdaja tudi list „Pravoslavna misao“ (2000 izv.). — Poleg tega je sv. Sinod izdal med 1954 — 1964 37 knjižnih del v dveh zbirkah, predvsem liturgične tekste. — Edini tisk z visoko naklado je cerkveni koledar z letno naklado pol milijona iztisov.

II. Vernost srbskega človeka je označil neki pop takole: „Srbje so verni, ali njih vera temelji bolj na srcu nego na umu. Bogoslovje jih ne zanima. Zanje je pomembna vnanja plat Cerkve — obredi, ki so nanje močno navezani. Ljubijo liturgijo; všeč jim je zastran njene lepote. Ne ljubijo kakega abstraktnega Boga, marveč tistega, ki je upodobljen na ikoni domače cerkve, ki mu lahko svečo poklonijo, čigar sohe se morejo dotakniti ali jo poljubiti. Zdi se, da je v primeri katoliki pravoslavni Bog bolj očetovski, Kristus bolj človeški in Marija bolj materinska. V cerkev ne hodijo kakor katoličani, a za Božič in Veliko noč so božji hrami nabito polni.“

III. Razmerje do civilne oblasti. Funkcionarji Komisije za verske zadeve so zatrjevali, da ne obstajajo problemi med Cerkvijo in državo. Pripomniti je seveda treba, da je bilo lažje priti do sporazuma z versko oblastjo, ki ima svoj vrhovni sedež znotraj dežele, nego s katoliško Cerkvijo, katere poglavar je v inozemstvu. — „Neki pravoslavni zdravnik pa mi je pojasnil, da je resnični vzrok za lažji domenek šibkost te Cerkve: šibka je njena kulturna raven in šibka je duhovnost ljudskih mas.“

IV. Ekumenizem: „Ni še prišla njegova ura!“ — Navedimo nekaj zadnjih izjav!

I. Pop: Osebo sem mnenja, da še ni zrel položaj v naši državi za teološki dialog med obema konfesijama. Večina naših svečenikov ne misli na zbližanje. Čemu? se sprašujejo. Mi smo zadovoljni s svojim pravoslavljem, oni s svojim katoličanstvom. Torej, kar ostanimo, kjer smo!

2. Profesor teološke fakultete: Da se spremeni položaj, mora priti pobuda od katoliške strani. Mi želimo v prvi vrsti, da katoliška Cerkev izrazi obžalovanje nad preganjanjem Srbov v pretekli vojni. Saj ni nič redkega najti naše vernike s sledmi nasilja na njih telesih. Število pravoslavnih Srbov, ki gojijo gnev do hrvatskih katolikov, je še zmerom silno visoko. Če katoliška Cerkev v Jugoslaviji že vendar enkrat obsodi to preteklost, tako globoko zajedeno v nas, bo to sijajen dokaz njene blage volje nasproti nam. Take vrste poteza Cerkve kot take in ne kako pastirsko pismo tega ali onega posamičnega škofa bi avtomatično odtajala naše odnose.

3. Damaskinos, ortodoksni metropolit v Zagrebu, bolj umerjeno zre na pomirjenje: Na večno ne moremo živeti v sovraštvu. Treba je delati v prid pomirjenju. Srbska pravoslavna Cerkev sklepa, da mora biti zблиžanje rezultat zgodovinskega naravnega procesa. V teh stvareh se ne smemo kar sunkoma zaginati ter se podvizati samo zategavoljo, da bi prišli do kakega uspeha za vsako ceno. Treba je postopati v etapah. V ljudstvu položaj še ni dozorel ne na eni in ne na drugi strani.

3. Katoliški duhovnik, živeč v Srbiji: Med obema kleroma je še vsevdilj mnogo razdalj. Toda vremena se jasniijo. Majhen dokaz: Kadar se sedaj srečamo na cesti, se pozdravimo. Svoje dni sta katoliški duhovnik in pravoslavni pop glavi obrnila vsak na drugo stran...

4. Msgr. Bukatko o spravi. Srbski cerkveni in laiški krogi so bili prav zadovoljni, da je prišel na čelo katoliške dieceze v Beogradu msgr. Bukatko. Ker je Ukrajinec po rodu, a rojen v Jugoslaviji, stoji izven narodnostnih trenj, ki ločijo Srbe in Hrvate. Pripada bizantinskemu obredu (dejansko celebrira v obeh obredih), zato so nekateri Hrvatje ugovarjali, češ da bo navzočnost tega uniata razdražila pravoslavce in jih še vse bolj gnala v nespravljiivost. Sedaj so sami pravoslavni zatrjevali francoskemu dopisniku, da to ni res! Msgr. Bukatko pa mu je pripovedoval:

„Nikdar nisem imel težav s pravoslavnimi Srbi. Moje vedenje do njih je bilo vsekakor, kot da smo bratje.“ Vzdržuje direktne stike s patriarhom, z več člani sv. Sinoda ter z nekaterimi škofi. Všev jim je bilo, da je kmalu po svojem imenovanju zaprosil za audienco pri patriarhu, ki ga je tudi sprejel. Večina je prepričana, da je ta prelat s svojim prihodom v Beograd ustvaril novo ozračje. Lahko verjamemo tem pravoslavnim priznanjem, ako navedemo naslednje njegove zares ekumenske besede: „Zmeraj bom delal na to, da se bolje spoznamo; da se bolje razumemo; da se bolj ljubimo v Kristusu, ki je dejal: Ljubite se med seboj! Ob svojem imenovanju za škofa sem si izbral za geslo: *Per Mariam od Jesum et per caritatem ad unitatem*. Trudim se, da naobračam to načelo v vsakdanjem pastoralnem delu, kjer koli je moč. — Pot do unije še ni blizu. Nikakor ni lahka. Zahteva medsebojnih naporov, molitev, žrtev, dejanj. Do dna sem prepričan, da je zблиžanje možno. Toda le Previdnosti je znano, kdaj in po kakšnih potih bomo dospeli do nje. Če vršimo zapovedi našega Gospoda, posebno zapoved ljubezni, sta nam zajamčeni medsebojno razumevanje in sporazumi.

Patriarh German: Pozabljati na prošlost; ne ohranljati zamer; razumevati se; odpirati se. — Zdi se, da so to zaporedne etape do zблиžanja obeh Cerkva. V tem razvojnem zaporedju vidi uresničevanje zблиžanja patriarh German in sicer se po njegovem kažejo ti obrisi ne le na jugoslavnskem polju, marveč velja ta evolucijski postopek na splošno za odnose med obema sestrskima Cerkvama tudi po ostalem svetu.

„Z Nj. Svetostjo papežem Janezom XXIII. — čigar spominu se globoko klanjam — je jela katoliška Cerkev zapuščati svojo stoletno izolacijo. Prepričani smo, da bo ostal Nj. Svetost papež Pavel VI. zvest poti, začrtani od njegovega velikega prednika. Srbska ortodoksna Cerkev se raduje iz vsega srca nad to evolucijo v katoliški Cerkvi ter še posebej njene želje po obnovitvi krščanske edinosti. Predolgo časa smo bili ločeni med sabo. Pot do nje je — naravno — dolga in ne brez ovir. A se bo odprla, samo da bodo spoštovane in izpolnjene evangeljske ideje“

„Jugoslavija je država z več veroizpovedmi. Med njimi sta pravoslavna in katoliška najbolj številčni. Od tod izvira za nas še poseben nagib, da neutrudno delamo za najboljše razmerje med obema. To je neogibno potrebno za našo skupno korist in v prid skupne domovine.“

„Na žalost zgodovina razmerja med obema Cerkvama ni brez oblakov. Neizprosna božja pravica bo razsodila v zadnji instanci, koliko so zagrešili eni ali v koliko so imeli prav drugi. Vsi namreč pričakujemo dan, ko bomo morali dati račun pred Našim Gospodom o svojem življenju in o svojih delih na zemlji. Med tem smo pa sprejeli z globoko iskrenostjo besede Nj. Svetosti papeža Pavla VI. o potrebnosti sprave med kristjani. Želimo, da bi tudi drugi posnemali njegov zgled! — Dar, poslan od sv. Očeta za gradnjo pravoslavne cerkve v Banja Luki, ene od številnih pravoslavnih cerkva uničenih med vojno, nas je globoko ganil. Menimo, da smo prav umeli njegov simbolični pomen. In ako je že obilno zadoščenje za kristjana, podati dokaz bratstva in ljubezni, ne pozabimo od svoje strani, da je obilnejše, odpustiti prizadete žalitve.“

C. MUSLIMANI IN NOVE PERSPEKTIVE

1. Hadži Sulejman ef. Kemura, rei-el uléma vseh mohamedancev v Jugoslaviji, je dovolil izjemno razgovor, ko je bil tisti dan petek, dan molitve.

1. Poudaril je žilavost mohamedanske verske skupnosti v Jugoslaviji in zatem načel problem o odnosih z drugimi verstvi: „V naših mošejah govorimo o zbližanju islamskega in krščanskih občestev. Radi bi zgradili med njimi most, naslonjen na bratoljubje. Kadar pride kak krščanski verski služabnik na kako praznovanje naše verske srenje, npr. na odprtje nove mošeje, je takšno dejanje silnega pomena za zbližanje. Naši verniki vidijo v tem konkretno potezo ponujene roke.“

2. Vidno zadržanost je pokazal rei-el uléma, ko mu je bilo stavljeno vprašanje, ali in v kolikšni meri so možni bogoslovni razgovori med katoliki in njimi. „Ker ni ničesar skupnega med krščanstvom in islamom, ni možno lotiti se te vrste razgovorov. Možno pa je sodelovanje na praktičnem ter lokalnem polju, a nikakor ne na teološki osnovi.“ — Znan mu je „Sekretariat za nekristjane“ v Rimu. „Katoliška Cerkev že ve, kaj bo morala storiti. Ako bo kardinal šeper stegnil roko, bomo mi prijeli zanjo.“ — Obiskovalcu je zagotovil željo, da bi se utrdila še bolj bratska razmerja med katoliki in mohamedanci, in to na praktičnem poprišču v vzajemno korist.

3. V Begovi mošaji. Po razgovoru je povabil verski poglavar francoskega periodista s seboj in mu dovolil vstop v največjo izmed 70 sarajevskih mošej, da je bil navzoč pri molitvah. Te se vrše najprej v arabskem, prisotnim nerazumljivem jeziku, in potlej v srbohrvatskem prevodu. — Petkova pridiga,

„khudba“ imenovana, je najprej v arabskem izvlečku, a zatem celotna podana v ljudskem jeziku. Katoliški časnikar je z zanimanjem opazoval nenavadno zbrano pozornost poslušalcev.

II. Koran in socialistična morala. Tudi islam prerešuje problem: kako se prilagoditi novi, socialistični stvarnosti?

1. Muslimanska organizacija je neodvisna od višjih inštanse v zamejstvu. Zategadelj ni bilo tozadevno resnih težkoč glede razmerja do svetne oblasti. Muslimanski vodje se radi uđinjajo pri gibanjih za mir pod vladno iniciativo. Zato jim le-ta gre na roko, kadar prosijo za dovoljenje, imeti zveze z inozemskimi sovorniki, in če je to tudi režimu v korist.

2. Bolj kočljiva je zadeva o usklajenju islamskih zapovedi z načeli socialistične moralne teorije.

a) Delovni urnik praktično onemogoča prosostvovanje pri molitvah ob petkih sredi dneva („dzuma namza“). Iz istega vzroka so zaposleni ljudje odsotni pri največjih muslimanskih praznikih. Kadar su prosti, gredo že raje na ples ali drugo zabavo.

b) Nova generacija se že ženi pri kristjanih. Nekaj nezaslišanega, odpad od vere očetov! — Veljavnost zgolj civilnega zakona ima hude posledice za rodbinsko življenje. Visoko je število razporok in otroci mešanih zakonov so pogosto krščeni. Starci tarnajo: Konec je stare morale. Ako pojde tako naprej, je islam v nevarnosti, da izgine iz Jugoslavije!

Mešani zakoni so tudi za krščansko družico težki. Muslimanski moški je navajen vesti se doma kot paša in ima ženo za nekaj manj vrednega. Krščanske žene pa v svojem značilnem ponosu navzlic vsej ljubezni niso zmožne prenašati to podrejenost. Od onod zlom, razporoka. — Dalje v mešanih zakonih krščanska žena na splošno zahteva krst svojih otrok. Toda hodži na skrivaj pritiskajo na očeta, da dete vzgoji v Mohamedovi veri; posebno če živi mož skupaj s starimi.

III. Dialog. 1. Muslimani nimajo smisla zanj. Da se je koncil zanje zanimal, jim je laskalo, a nič več. Škoda, da tudi od katoliške strani ni enega človeka, ki bi se posvečal muslimanskim vprašanjem. Ob začetku koncila je nekaj hrvatskih bogoslovnih strokovnjakov omenilo to zadevo kardinalu Šeperju, a ta takrat ni imel časa za to zadevo. Od hrvatske strani bi morebiti prišla pobuda in bi bila bolj ljubeznivo sprejeta kot od srbske, a je vmes trda zagozda: vlada, ki bi na to gibanje gledala z nemilimi očmi.

2. V vaseh žive pogosto vse tri vere skupaj v prijazni koeksistenci, brez smisla ter brez zmožnosti za diskusijo. Sodelovanje med njimi se kaže na konkretnem torišču: kadar kristjani zidajo novo cerkev, jim islamisti rade volje denarno pomagajo.

3. Med bogoslovci ni nobene zveze. Stiki se omejujejo le na vljudnostne oblike. O božiču rei-el uléma častita kardinalu Šeperju, ta pa njemu za Bairam.

4. Vodilni jugoslovanski mohamedanci bodo počasi opustili svojo izoliranost ter nezaupanje nasproti kristjanom. Prišel bo čas, ko se bodo zavedli svoje plemenite in nadvse koristne vloge, ki je ta: kot najštevilnejša muslimanska skupnost v Evropi morajo biti posrednik med krščansko Evropo in muslimanskim bližnjim ter srednjim Vzhodom.

Po Informations catholiques internationales, januar 1966,
priredil Stanko Skvarča, Argentina

ODŠLI SO PRED NAMI

Msgr. Ivan Oman, častni kanonik ljubljanskega stolnega kapitlja, papežev hišni prelat in bivši župnik Sv. Lovrenca v Clevelandu je umrl dne 14. marca 1966 v mestu Omamia v Minnesoti, ZDA. Pokojni je bil sin slovenskih staršev (mati je bila doma iz Gorij pri Bledu, oče iz Gozda pri Kranjski gor). Rodil se je 22. maja 1879 v Brockwayu v Minnesoti. Starši so imeli kmetijo, zato je moral, ker je bil med enajsterimi otroki najstarejši, s 13. letom pustiti solo in delati na polju in v gozdu. S 16. letom je odšel za kruhom in je delal pri železnici, v rudniku, nazadnje je bil strojnik v elektrarni. Ko mu je bilo že 22 let, je nenadoma začutil duhovniški poklic in z vso energijo pričel študirati. Po 10 letih naporenega učenja je bil 26. decembra 1911 posvečen v domači župnijski cerkvi za duhovnika. Posvetil ga je slovenski rojak škof Trobec iz St. Clouda. Ker je takrat bilo v Clevelandu veliko Slovencev, pa malo slovenskih duhovnikov, ga je clevelandski škof izprosil od škofa Trobeca. Tako je prišel v Cleveland najprej za kaplana k Sv. Vidu, nato k Sv. Lovrencu za župnika. Tam je ostal skoro 50 let do upokojitve pred tremi leti. V Clevelandu je bil duša cerkvenega in prosvetnega delovanja med našimi rojaki. Bil je tudi več let predsednik Baragove zveze, ki dela za beatifikacijo svetniškega škofa. Vseskozi je bil velik dobrotnik revežev in tudi ljubljanske škofije. Posebno je pomagal ob zidavi Baragovega semenišča in tudi še kasneje. — Pokopali so ga v njegovem rojstnem kraju, kjer je sedaj njegov nečak Edwin Oman za župnika. Requiem je opravil škof iz St. Clouda msgr. W. Peter Bartholome. Na pogrebu je bilo pet slovenskih prelatov: msgr. Butala, msgr. Baznik, msgr. Trobec (nečak pok. škofa Trobeca) in msgr. Albin Gnidovec, ki mu je blagoslovil grob. V Clevelandu pa je istočasno pri Sv. Lovrencu opravil pontifikalni Requiem clevelandski pomožni škof msgr. J. Whealon.

Janez Jalen, župnijski upravitelj in slovenski pisatelj je umrl dne 12. aprila 1966 v Ljubnem. Rodil se je 26. maja 1891 na Rodinah v župniji Breznica. Gimnazijo je študiral v Kranju, bogoslovje v Ljubljani, posvečen je bil leta 1915. Kaplanoval je v Srednji vasi v Bohinju, Črnomlju, Stari Loki in Trnovem v Ljubljani. Med prvo svetovno vojno je bil tudi vojaški kurat. Deset let je bil katehet v Mostah, nato upokojen zaradi pisateljstva, vendar je v tem času pastiroval na podružnici Notranje gorice. Po drugi svetovni vojni je spet stopil v redno dušno pastirstvo, bil upravitelj v Grahovem devet let, zadnjih sedem let pa v Ljubnem. Jalen je bil nadarjen pisatelj, dal nam je Ovčarja Marka, Cvetkovo Cilko, Trop brez zvoncev, Bobre, Ograd itd. V vseh njegovih delih se odlikuje zdrava modrost, in pristen ljudski jezik. Njegovi junaki nas nehotе vzgajajo. — V Ljubnem se je od njega poslovil in mu opravil pontifikalni Requiem ljubljanski nadškof, pokopali pa so ga popoldne na domačih Rodinah ob veliki udeležbi duhovnikov in vernikov. Pri pogrebu se je od njega poslovil tudi zastopnik slovenskega pisateljskega društva in Mohorjeve družbe.

Anton Rovtar, dolgoletni župnik v Motniku, je tam umrl dne 16. aprila 1966. Rodil se je 12. januarja 1885 v župniji Spodnja Idrija, gimnazijske študije je dokončal na Sušaku, bogoslovje v Ljubljani. Posvečen je bil l. 1912. Kaplanska pota so ga vodila skozi Sv. Križ ob Kaki, Ribnico, Čemšenik, Stari trg ob Kolpi, Kočevje, Črnomelj, Ig, Št. Jernej in Leškovce. Med prvo svetovno vojno pa je bil vojaški kurat. Leta 1934 je prišel za župnika v Motnik, kjer je ostal do smrti s presledkom dveh let, ki jih je prebil v taborišču Dachau. Pokojni je bil izrazit značaj, možat, otroško dober in skrben pastir svojim Motničanom. Kako neizmerno so ga spoštovali in ljubili, so pokazali z besedo in solzo ob njegovem pogrebu, ki ga je vodil ljubljanski nadpastir v znak priznanja za njegovo lepo duhovniško življenje in za njegovo prestano trpljenje v nemškem taborišču.

Msgr. Rihard Zajc, papežev tajni komornik in visji vojaški duhovnik v pokopju, je umrl dne 21. aprila 1966 v Beogradu. Pokojni se je rodil 20. marca 1880 v Ljubljani. Posvečen je bil leta 1902 kot frančiškanski pater Teofil. Služboval je med drugim tudi na Brezjah. Sekulariziran je bil leta 1909 in sprejet v kler ljubljanske škofije. Bil

je kaplan v Smarju, kmalu pa odšel v Gradec za vojaškega kurata, kar je ostal tudi v Jugoslaviji do upokojitve leta 1932. Po upokojitvi je živel ves čas v Beogradu in umrl pri lazaristih na Čukarici.

Matija Noč, župnijski upravitelj v pokopju, star 85 let, je umrl dne 9. maja 1966 na Brezjah. Rodil se je 23. februarja 1881 v župniji Koroška Bela, gimnazijo končal v Kranju, bogoslovje v Ljubljani. Posvečen je bil leta 1906. Kaplanoval je v Trzinu, Predoslah, Hinjah, Sv. Križu pri Litiji, Bohinjski Bistrici, Horjulu, Sodražici, Železnikih. Nekaj časa je upravljal župniji št. Ožbald in Velike Poljane. Med okupacijo so ga Nemci izselili v taborišče. Od leta 1955 je živel v samostanu na Brezjah.

Anton Pavlič, župnik na Selih pri Kamniku, 71 let star, je umrl 11. maja 1966 na Selih. Rodil se je 20. januarja 1895 v župniji Selca nad škofjo Loko. Gimnazijske študije je končal v Kranju, bogoslovje v Ljubljani. Kaplanske službe je opravljal v št. Janžu, Boštanju, na Vačah in na Raki. Leta 1929 je prišel na Sela za župnika in ostal tam do smrti. Bil je miren, urejen in vesten duhovnik. Zadnja leta je veliko trpel za hudimi boleznimi, a je vztrajal v službi do konca.

LJUBLJANSKI NADŠKOF PREDVAL V VIDMU

Leta 1970 bo v Vidmu (Udine) italijanski nacionalni evharistični kongres. Sv. oče je določil mesto Videm zato, da bi sv. Resnje Telo, ki je vez edinosti, povezovalo med seboj tri narode, ki živijo na ozemlju videmske nadškofije ali njeni sosesčini: Italijane, Avstrijce in Slovence. Kot pripravo na ta dogodek bodo v Vidmu predavali vrhovi cerkvene hierarhije: Predavala sta že kardinala König in Seper. Kardinal Florit, nadškof v Firencah, ki je glavni organizator teh predavanj, pa je že med koncilom v Rimu naprosil ljubljanskega nadškofa za

predavanje o oglejskem patriarhatu in Slovincih.

Nadškof je predaval v nedeljo, dne 6. februarja, pred izbranim občinstvom, kateremu je bil na čelu videmski nadškof msgr. Jožef Zaffonato. Predavanja so se udeležili skoraj vsi slovenski duhovniki videmske nadškofije in mnogo beneških Slovencev iz Vidma in okolice. Prišli so tudi iz oddaljenih hribov, da bi videli in slišali ljubljanskega nadškofa. Tudi nekaj Slovencev iz goriške in tržaške škofije je bilo zraven.

ZAHVALA SLOVENSKEGA ZAVODA V RIMU

Šolsko leto, ki so ga cerkveno otvorili slovenski škofje med zasedanjem vatikanskega cerkvenega zbora, je pri kraju. Po zaslugi dobrotnikov, ki ne želijo, da bi objavili njihova imena, se nismo dotaknili vsote, ki prihajajo od vseh strani za gradnjo novega zavoda.

Naj Bog povrne vsem, ki so nam pomagali. Hvaležni so Vam gojenci, hvaležna Vam je domovina, hvaležni so Vam slovenski škofje. Hvala vsem vernikom, ki so nas spremljali z molitvijo, večkrat tudi z žrtvijo in trpljenjem. Njihove žrtve so nam prinesle božjega blagoslova. Gojenci so vsak dan opravljali posebno molitev za dobrotnike.

Bog povrni ameriškemu nadškofu za 6 milijonski dar, ameriškemu monsignorju za 2 in pol milijona; gospodični B. za tri milijone; duhovnikom, ki so darovali po milijon, primorski gospodični za pol milijona; umirajoči vdovi, ki zapušča dva milijona, gojenkam šolskih sester v Trstu, katere pošiljajo 10.000 lir, ki so jih zaslužile s petjem; slovenski materi, ki je potegnila iz stare škrine 100.000 lir „za slovenske duhovnike“, rimskim Slovencem, ki kar tekmujejo pri zbiranju.

Na podlagi tega konkretnega odgovora vernikov na klic slovenskih nadpastirjev, da bi pomagali pri gradnji slovenskega zavoda v Rimu, smo kupili na sv. Cirila in Metoda zemljišče, kjer bomo gradili stavbo. Imena vseh, ki bodo darovali za zemljišče, bodo napisana na poseben papir in jih bomo vzdali v vogelni kamen.

Bog plačaj vsem! Hvala za vse!

Molite, da bi Bog blagoslovil naše delo!

REFORMA SV. OFICIJA

Osservatore Romano z dne 6./7. decembra 1965 je objavil Motu proprio *Integrae servandae* papeža Pavla VI.

Motu proprio v uvodu govori na splošno o nameravani reformi rimske kurije. Cerkev sestavljajo ljudje in Cerkev živi med ljudmi. Zato papež in škofje uporabljajo razne ustanove, različne po kraju in času, za izvajanje nalog, ki jih sami ne morejo izvrševati. Zaradi teh potreb so nastale cerkvene administrativne ustanove s posebnimi nalogami: da olajšujejo vladanje Cerkve; pazijo, da se spolnjujejo obstoječi zakoni; poravnavaajo nastale spore. Glede na naloge, ki jih imajo te ustanove, se razume samo po sebi, da se te ustanove morajo spreminjati, kakor zahteva čas.

Papež izrecno omenja reforme prijsnjih papežev, posebno konstituciji *In mensa Dei* Siksta V. in *Sapienti consilio* Pija X. ter napoved svoje reforme kurije z dne 21. septembra 1963. Ker so se od apostolske konstitucije *Sapienti consilio* in od reforme kodeksa pogoji za delovanje kurije zopet spremenili, je po posvetovanju s kardinali in škofi papež sklenil reformirati kurijo in začeti reformo

pri sv. Oficiju, ker ta kongregacija zavzema v kuriji prvenstveno mesto in ker spadajo v njeno pristojnost zadeve vere in morale.

Potem ko je papež Pavel VI. spomnil na dve važni zgodovinski obdobji: te kongregacije, t. j. ustanovitev inkvizicijske kongregacije po Pavlu III. in spremembo njenega imena v Suprema Congregatio Santi Officii po Piju X., določa Pavel VI. sedanje naloge sv. Oficija, ki so: obramba vere; to nalogo bo kongregacija bolje vršila s tem, da bo pospeševala verski nauk, kakor pa da bi samo preganjala verske zmote.

Reforma sv. oficija se napoveduje v 12 točkah:

1. Sv. Oficij se bo v bodoče imenoval Kongregacija za verski nauk in kot taka bo morala čuti nad verskim in moralnim naukom po vsem katoliškem svetu.
2. Prefekt kongregacije bo v bodoče papež sam, vodil pa jo bo kardinal tajnik; v pomoč mu bodo asistent, substitut in pa promotor iustitiae.
3. V njeno področje spadajo vsa verska in npravna vprašanja in pa vprašanja, ki imajo kako zvezo z vero.
4. Kongregacija presoja nove nauke in mnenja, ki se širijo; pospešuje raziskavanja in znanstvene kongrese za proučevanje tistih naukov. Obsoja nauke, ki so nasprotni verskim načelom, toda preje zaslišuje škofe tistih pokrajin, od koder se širijo zmotni nauki.
5. Presoja osumljene knjige in jih po potrebi tudi obsoja; preje pa mora zaslišati avtorja tiste knjige in mu mora dati priliko, da se brani. O tem mora te kongregacije, t. j. ustanovitev inkvizicijske kongregacije po Pavlu III. in spre-poučiti tudi pristojnega škofa.
6. Kongregacija je po pravu in dejansko pristojna za vsa vprašanja glede zakonov med krščenimi in nekrščenimi; prav tako spada v njeno pristojnost izjava o ničnosti takih zakonov.
7. Njej pristojno soditi prestopke zoper vero, vendar se mora držati določil rednega pravnega postopka.
8. Kongregacija varuje zakrament sv. pokore po odobrenih določbah, ki jih škofom sporoča.
9. Biti mora v zvezi s papeško biblično komisijo.
10. Kongregaciji pomaga skupina svetovalcev, ki jih izbere papež med izvedenci celega sveta, kateri se odlikujejo po učenosti, modrosti in strokovnem znanju. Poleg svetovalcev se morejo pritegniti k proučevanju določenih vprašanj strokovnjaki izmed univerzitetnih profesorjev.
11. Kongregacija deluje administrativno ali sodno, različno glede na naravo zadeve, ki jo obravnava.
12. Notranji pravilnik kongregacije se mora objaviti.

L-ek.

INTERNACIONALIZACIJA RIMSKE KURIJE

Velika večina uradnikov je bila italijanske narodnosti. Papež pa je že večkrat izrazil svojo namero — in tudi 2. vat. koncil ga je v tem podprl —, da bo tudi zastopnike drugih narodnosti pritegnil v osrednje rimske urade. Tako je v januarju imenoval francoskega nadškofa Garonne za proprefekta kongre-

gacije za semenišča in visoke šole, zdaj pa je imenoval belgijskega kanonika prof. Ch. Moellerja za podtajnika kongregacije za verski nauk (to je prejšnja kongregacija sv. Oficija). Podtajnik je za prefektom in tajnikom najvišje mesto v tej najvažnejši kongregaciji. — Izvedelo se je, da so nekateri krogi v kongregaciji temu imenovanju nasprotovali.

Velikost ljubljanske nadškofije. — Ima okoli 650.000 katoličanov, 287 župnij in 417 škofijskih in redovnih duhovnikov. En duhovnik pride na približno 1.500 vernikov.

Duhovniki in duhovniški poklici. V naši nadškofiji imamo vsaj tretjino duhovnikov premalo. Povrhu je velika večina duhovnikov že precej v letih, zato težko opravljajo svojo službo. Mnogo jih je po vojni zbežalo in delujejo v tujih škofijah. Novih duhovnikov je v primeri s predvojnimi številom vsako leto komaj tretjina. Zato se ne smete čuditi, da je ostala marsikatera manjša župnija brez svojega dušnega pastirja. V bogoslovju imamo sedaj 94 bogoslovcev, v malih semeniščih v Vipavi in v Pazinu v Istri pa 70 semeniščnikov. Stanje se sicer počasi izboljšuje, vendar je število premajhno... V našem bogoslovju v Ljubljani so bogoslovci vseh slovenskih škofij. Vsi študirajo na teološki fakulteti v Ljubljani. Zadnja leta nam zanje primanjkuje prostora. Moramo si pomagati s prezidavami in adaptacijami. — Svojega malega semenišča naša nadškofija nima. Naši malosemenišniki so večinoma gostje v semenišču goriške administrature v Vipavi. Temu zavodu nameravamo dozidati nov del, da bomo imeli za obe škofiji skupno malo semenišče“ (iz pastirskega pisma ljubljanskega nadškofa o duhovniških poklicih, na nedeljo Dobrega pastirja, dne 24. aprila 1965).

Mesna juha ob petkih dovoljena. Koncilska kongregacija na vprašanje ljubljanskega nadškofa v tej zadevi odgovarja (26. marca 1966), da je po novi postni disciplini, ki jo uvaža apostolska konstitucija Paenitemini, ob petkih mesna juha dovoljena.

Svetoletno romanje duhovnikov na Brezje. Določeno je bilo za praznik Marije Pomočnice, 24. maja. Ob desetih zjutraj je bila škofova maša s pridigo.

Bogoskrunstvo. Na veliko nedeljo

med mašama so bile na Rudniku odnesene vse sv. hostije. Posode iz tabernaklja niso bile ukradene. Prišlo je do tega, ker je ključ tabernaklja med mašama ostal v vratah. Spravna pobožnost je bila opravljena na Rudniku na belo nedeljo. Podobno je bila taka spravna pobožnost tudi po drugih župnijah pri molitveni uri.

Nova knjiga. — Iginij Silvestrelli, iščemo fanta. Knjiga za poživitev vzgojne pastoralne mladostnikov. Iz italijanščine prevedel dr. Valter Dermota.

Osebnne spremembe: Lončar Franc je bil na lastno prošnjo zaradi zdravja razrešen službe žup. upravitelja v Dragi; za soupravitelja te župnije je bil imenovan Franc Pustotnik, žup. upravitelj v Loškem potoku; — Janez Tomazin, žup. upravitelj v Žabnici, je bil imenovan za žup. upravitelja na Gori pri Sredražici; Albert Novak, duhovnik žubrovniške škofije, je bil inkardiniran v ljubljansko nadškofijo in imenovan za žup. upravitelja v Žabnici; — Miloš Briški je bil imenovan za žup. upravitelja v Ajdovcu; — p. Jakob Bijol OFM je bil imenovan za začasnega upravitelja v Ljubnem; — Ivan Pavlin, žup. upravitelj v Besnici, je bil imenovan za člana nadškofijskega pastoralnega sociološkega sveta.

FRANCIJA

Slovenski naseljenci v severnem delu Francije in v Pas-de-Calais so imeli 3. maja svetoletno romanje v cerkev Lurške Marije v Livieniu, kjer je bila končana sv. maša, nato pa na pokopališču blagoslovitev nagrobnega spomenika msgr. Valentina Zupančiča.

ZDRUŽENE DRŽAVE SEV. AMERIKE

Matija Jager — zlatomašnik. 19. junija je slavil svoj zlatomašniški jubilej župnik v slovenski fari Marije Vnebovzete v Collinwoodu (Cleveland), rev. Matija Jager.

Jubilant je bil rojen v Ljubljani 4. septembra 1893. Po novi maši leta 1915

je bil štiri leta kaplan v Borovnici, o-tem v Dobu pri Domžalah, ter končno pri Sv. Jakobu v Ljubljani. Od tod je odšel v ZDA in leta 1927 nastopil kaplansko službo pri župniku Jerneju Pomikvarju v slovenski župniji sv. Vida. Leta 1940 je postal župnik v Babertonu do leta 1952. Tega leta je po upokojitvi župnika Vida Hribarja prevzel župnijo Marije Vnebovzete. V sedanji fari je zgradil novo cerkev in nove šolske prostore. — G. zlatomašniku iskreno čestitamo in želimo še mnogo duhovniških let ter uspehov!

P. Martin Stepanič, OFM, srebrnomašnik. P. Martin je bil rojen 12. novembra 1915 pri Neodesha, Kansas. V duhovnika je bil posvečen 18. maja 1941. Leta 1946 je končal doktorat iz bogoslovja. Nato je poučeval v lemontskem bogoslovju in nekaj časa na St. Francis College v Jolietu. Več let je bil urednik Ave Maria. Sedaj je knjižničar, delegat pri „Franciscan Education Conference“ in kronist komisariata. Poleg tega skrbi za romarske prostore, posebej za rožnovensko dolino s Fatimsko skupino. G. srebrnomašniku iskreno čestitamo!

Srebrnomašnik Karel Wolbang. V mesecu juniju je med rojaki v Kanadi daroval srebrno mašo Karel Wolbang CM, nekdanji kitajski misijonar in delavec v misijonskem zaledju.

Po novi maši leta 1941 je poučeval verouk na gimnaziji v Novem mestu n v Ljubljani. Leta 1946 je vstopil k lazaristom, odšel v misijone, sedaj pa počuje v ZDA in misijonari med rojaki po ZDA in Kanadi ter povezuje slovenske misijonarje po svetu. Ob jubileju mu čestitamo in želimo božjega blagoslova ter uspehov.

KANADA

Francé Turk — novomašnik. V juniju je bil v Kanadi posvečen v duhovnika č. g. Francé Turk.

Doma je iz Šmihela pri Novem mestu. Rojen je bil leta 1923. Že doma je veliko delal v apostolski organizaciji

Katoliške akcije. L. 1945 je odšel v tujino. V begunskih taboriščih v Serviglianu in v Senigaliji v Italiji je vestno vršil službo zakristana.

Leta 1948 je odšel v Kanado. Dolgo časa je delal v raznih podjetjih, obenem pa pomagal graditi slovensko skupnost v Torontu.

Sredi dela je sledil božjemu klicu. Stopil je v semenišče in dosegel duhovniški poklic.

Novo mašo je daroval med slovenskimi rojaki. Novomašni pridigar je bil dr. Filip Žakelj iz Argentine, ki je bil tiste dni na obisku v Kanadi. G. novomašniku želimo veliko božjega blagoslova in pomoči in čestitamo k doseženemu duhovniškemu cilju!

VENEZUELA

Nov slovenski dom. Slovenski dušni pastir v Venezueli Janez Grile je začel akcijo za postavitve skupnega doma za Slovence. Nov slovenski dom bo v glavnem mestu Venezuele.

AVSTRALIJA

Za slovensko šolo v Baragovem domu, ki jo vodijo slovenske šolske sestre, se je vpisalo 28 otrok. Pouk je vsako prvo in tretjo nedeljo popoldne. V kratkem bodo sestre odprle tudi slovenski otroški vrtec.

Slovenci v Melbournu. Slovenski dušni pastir med rojaki v omenjenem mestu je p. Bazilij OFM. Z veliki žrtvami gradi slovensko središče: kapelo, posvečeno sv. Cirilu in Metodu ter slovensko dvorano. Ob prazniku slovenskih apostolov so imeli letno žegnanje.

AVSTRIJA

Rojaki na Zgornjem Avstrijskem, v Linzu in Welsu imajo slovensko mašo vsako prvo in tretjo nedeljo v mesecu. Imajo cerkveni pevski zbor in nameravajo ustanoviti lastno društvo.

NEMČIJA

V Oberhausen Sterkrade so imeli 1. maja veliko narodno-cerkveno sloves-

nost. Blagoslovili so slovensko izseljensko zastavo z napisom „Bogu otroci — narodu sinovi — nikomur hlapci“. Blagoslovil jo je škof iz Essena msgr. Julij Angerhausen. Pred cerkvijo so ga sprejeli mestni prošt ob. asistenci direktorja slovenskih katoliških misij v Nemčiji dr. Janeza Zdešarja iz Muenchena ter slovenskega izseljenskega duhovnika Ivana Ifka iz Essena. Slovesnosti se je udeležilo nad 700 slovenskih izseljencev.

ARGENTINA

Duhovniški sestanki

Ker je bil zadnje sredo v maju narodni praznik, smo preložili sestanek na 1. junija. Janez Malenšek je napisal duhovno misel o novih duhovnih vajah, ki jim je prisostvoval, v njegovi odsotnosti pa jo je prebral Jože Guštin. Dr. France Grudovec je imel predavanje o psihologiji Cerkve na koncilu.

29. junija je Anton Skulj podal duhovno misel o duhovniški službi in življenju. Msgr. Anton Orehar je predaval o obnovi Cerkve na koncilu.

27. julija. Matija Lamovšek je za duhovno misel govoril o križu v duhovniškem življenju. Predavanje je imel msgr. Anton Orehar o laiku v Cerkvi.

31. avgusta je Štefan Novak podal duhovno misel o duhovnosti svetnega duhovništva. Predavanje je imel France Sodja CM o makedonski uniji.

Duhovno življenje je 17. julija imelo kulturno-družabno prireditev. Na njej je bila razstava verskega tiska slovenskih narodov, ki jo je otvoril univ. prof. dr. T. Debeljak.

Dr. Pavel Krajnik je prišel na obisk koncem junija iz Sev. Amerike. Pri SKA je 16. julija predaval o novi moral. Koncem julija se je s svojimi starši set vrnil v ZDA.

France Sodja CM se je za stalno pri nas naselil. Prišel je iz Kanade. Sedaj je pri slovenski cerkvi v Lanusu. 30. julija je imel predavanje pri SKA o

makedonski uniji (ob 1050 letnici sv. Klemena Ohridskega).

30. maja je praznoval svojo 70-letnico župnik Anton Stanonik. Rojen je bil 1896 na Trati nad Škofjo Loko, gimnazijo je študiral v škofovih zavodih v St. Vidu nad Ljubljano, v duhovnika je bil posvečen 29. junija 1922. Kot župnik na Turjaku je tam preživel vso grozo partizanskega obleganja. Sedaj je že dolga leta bolniški kaplan v Instituto de Cirugia v Haedu. Pridno pomaga pri dušnem pastirstvu med Slovenci, zlasti s spovedovanjem.

Procesija presv. Rešnjega Telesa za Slovence je bila 12. junija v Don Boscovem zavodu v Ramos Mejii. Sv. maso je daroval g. Janko Mernik SDB.

Ob prvi obletnici smrti msgr. Janeza Hladnika. 20. junija je poteklo eno leto, odkar je umrl msgr. Janez Hladnik, dolgoletni dušni pastir Slovencev v Argentini in župnik na župniji sv. Jožefa v Lanusu. Na praznik presv. Srca Jezusovega je tam zanj maševal msgr. Anton Orehar. Sedanji župnik Anton Skulj je dal napraviti na pročelje cerkve ploščo rajnemu gospodu, ki bo še dolga leta govorila o njem.

Na binkoštno nedeljo, 29. maja, je bila v Slovenski hiši prosiava vesoljnega zbora z naslednjim sporedom: uvodna misel (dr. L. Eiletz); zborna sv. maša, ki jo je daroval msgr. A. Orehar; koncilске besede sodobnemu svetu v eni uri: pogledi na javnega delavca, g. M. Stare; vesoljni zbor o človeku, prof. A. Geržinič; laik v sodobnem svetu, g. B. Pink; pomen in naloge kulture, g. R. Jurčec; delo v človeški družbi, g. M. Sifrer; žena ob koncilu, ga. Marijana Marn; mladina v novi dobi, g. J. Dobovšek; petje „Gallusa“ pod vodstvom dr. J. Savellija.

Msgr. Miguel Raspanti, moronski škof, je novi predsednik argentinskega katoliškega odbora za izseljence. Imenovan je bil 12. maja. Nasledil je msgr. Carrerasa.

Osrednja spominska proslava našin žrtev komunističnega nasilja je bila 5. junija v Slovenski hiši. Organizirala jo je Zedinjena Slovenija. Spored je bli naslednji: Pred spomenikom; Položitev venca; žalna pesem (Gallus, dirigira dr. J. Savelli); spominska beseda (Jernej Dobovšek). V dvorani: Sv. maša z govorom (msgr. A. Orehar); Žalostinka ljudstva, odrski preludij za praznik junakov z besedo iz Svetega pisma za soslise in govorni zbor; režija Frido Benik, scena Ivan Bukovec.

Proslava šolskih otrok na čast sv. Alojziju je bila v nedeljo, 19. junija, v Slovenski hiši v Buenos Airesu. Sv. maša s pridigo je imel msgr. Anton Orehar. Lanuški otroci so pod vodstvom ge. Zdenke Janove lepo odigrali igro: Tinček v kraljestvu žuželk.

Koncert slovenske p smi je bil v nedeljo, 26. junija, v dvorani Slovenske hiše. Priredil ga je pevski zbor „Gallus“, ki ga vodi dr. Julij Savelli.

V nedeljo, 21. avgusta, je bilo slovensko romanje v Lourdes, ki je poleg Lujana naša najpriljubljenejša božja pot v tujem svetu. Bil je krasen dan, ki je privabil okrog 1.500 rojakov. Po molitvi sv. rožnega venca in procesije je bila sv. maša z nagovorom. Oboje je imel msgr. Anton Orehar. Spovedovalo je več slovenskih duhovnikov.

Družabna pravda je v nedeljo, 14. avgusta, v Slovenski hiši priredila slovensko proslavo socialnih enciklik. Predaval je msgr. Anton Orehar.

Štirinajsti slovenski socialni dan je bil v nedeljo, 24. julija, v Slovenski hiši. Organiziral ga je stalni odbor, ki mu predseduje g. Avgust Horvat. Prvi referat je imel msgr. Orehar, ki je govoril o laiku v Cerkvi. Drugi referat je

imel g. Ruda Jurčec, ki je razpravljao o slovenskem dialogu s sodobnim svetom.

Ob zaključku zborovanja so bile sprejete naslednje resolucije:

1. Drugi vatikanski cerkveni zbor je povabil laike, naj poživijo delo v Cerkvi. Zgradi naj se nova družba, krščanska, svobodna in pravična. Bog vse vabi k delu in soustvarjanju te družbe.

2. Logična posledica tega povabila je apostolsko delo, katerega namen je isti kot namen Cerkve: oznanjati evangelij, preoblikovati svet, zgraditi nov božji red povsod, kjer živi človeštvo in kjer katoličan živi med njim.

3. Oblike apostolata so lahko različne: individualne in organizirane. Vladati pa mora pri organiziranem apostolskem delu red, ki ga določi cerkvena hierarhija in ji moramo slediti. Prav tako moramo skrbeti za apostolsko formacijo posameznikov in skupnosti.

4. Dolžnost apostolskega dela nas tako sili k dialogu med nami samimi in s svetom, v katerega nas je postavila božja previdnost.

5. Izkušnje preteklosti in doživetje vsebine našega časa nam narekujejo iskanje silnic za dialog s svobodnim svetom, ki ni več naslonjen samo na življenje narodov in kontinentov — problematika prehaja v vesoljnost. Kot narod moramo v celoti odgovoriti na duhovne zahteve Cerkve.

6. Emigracija ima pri tem svoje poslanstvo. Vsi apostolat med rojaki in med ljudmi, s katerimi je prišla v stik ter stopa z njimi v dialog, obenem pa, ko registrira naraščanje duhovnosti v demovini, prehaja v naravno rast slovenstva in pravo oblikovanje zdravega, od Boga hotenega človeštva.

Izdaja: Konzorcij (Gregor Mali) — Urejuje: uredniški odbor, Rivadavia 234, Adrogue FNCR, provincia Buenos Aires, Argentina — Uprava: Jurij Rode, Ramón Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina — Tiska tiskarna Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Buenos Aires, Argentina

